

Mari Suominen
HENKILÖKUNNAN VALMIUDET JA KOKEMUKSET KUURON,
VIITTOMAKIELISEN ASIAKKAAN HOITOTYÖSTÄ
ASUMISYKSIKKÖ LOISTOSSA

Hoitotyön koulutusohjelma
2016

HENKILÖKUNNAN VALMIUDET JA KOKEMUKSET KUURON, VIITTOMAKIELISEN ASIAKKAAN HOITOTYÖSTÄ ASUMISYKSIKÖ LOISTOSSA

Suominen, Mari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Elokuu 2016
Ohjaaja: Pirilä, Ritva
Sivumäärä: 39
Liitteitä: 10

Asiasanat: viittomakielinen, kuuro, kommunikointi, kokemus ja valmius

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa asumisyksikkö Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja kokeeko henkilökunta tarvitsevänsä heidän kohtaamiseen hoitotyössä täydennyskoulutusta. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa asumisyksikkö Loiston henkilökunnalle, jotta he voisivat entistä paremmin ottaa huomioon kuuron, viittomakielisen asiakkaan ja täten kehittää hoitotyötä.

Tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Kohderyhmän muodostivat asumisyksikkö Loiston henkilökunta (N=10). Tutkimusaineisto kerättiin marraskuussa 2015 vapaamuotoisilla kirjoitelmilla. Henkilökuntaa pyydettiin vastaamaan neljään avoimeen kysymykseen. Kirjoitelmia palautui yhdeksän, jolloin vastausprosentiksi saatiin 90. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimustulosten mukaan Loiston henkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen koostuvat koulutuksesta, kieli- ja kommunikaatiotaidoista, henkilökunnan asenteista sekä tulkin käytöstä. Tässä opinnäytetyössä Loiston henkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta koostuivat kommunikoinnista kuuron kanssa ja tilanteista, joissa henkilökunta kohtaa kuuron, viittomakielisen asiakkaan sekä yhteistyö kuuron viittomakielisen tulkin kanssa. Henkilökunnan haasteet yhteisessä kommunikoinnissa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla koostuivat yhteisen kielen puuttumisesta kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa ja viittomakielen käytön unohtaminen. Loiston henkilökunnasta vain seitsemän toivoi täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen ja kolme ei kokenut sitä tarpeelliseksi. Täydennyskoulutusta toivottiin erityisesti viittomakielen perusviittomista.

Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä aiheena olisi mielenkiintoista tutkia uudelleen eri tavalla. Aineistonkeruumenetelmänä voisi olla haastattelu, jossa olisi mukana haastattelurunko. Sen avulla saataisiin kerättyä aiheesta laajempi aineisto kuin, mitä nyt käytetyllä menetelmällä saatiin. Asumisyksikön hoitajille voitaisiin järjestää toiminnallinen päivä, jossa olisi perusviittomista koulutusta.

LOISTO'S STAFF'S READINESS AND EXPERIENCE IN DEALING WITH A HEARING-IMPAIRED CUSTOMER USING SIGN LANGUAGE

Suominen, Mari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Nursing

August 2016

Supervisor: Pirilä, Ritva

Number of pages: 39

Appendices: 10

Keywords: sign language, hearing impaired, communication, experience and readiness

The goal for this thesis is to map out the Loisto's staff's readiness and experience in dealing with a hearing-impaired customer using sign language. Additionally it was mapped out what kind of difficulties staff experiences when dealing with a hearing-impaired customer using sign language when an interpreter is not present. The staff was asked if they feel it necessary to have further education to mitigate the communication issues in the future. The target for the thesis was to produce information for Loisto's personnel to help them deal better with a hearing-impaired customer using sign language and thus further develop the services they provide.

The research was done using qualitative methods. Target group consists of staff working for Loisto (n=10). The material and data was collected during November 2015 using free form essays. The staff was asked to give answers to four open ended questions. Nine essays were returned leading into reply percentage of 90%. The material was analyzed using inductive content analysis method.

According to the results of the survey, the readiness to dealing with a hearing-impaired customer using sign language are based on several different factors. These factors consist of education, language and communication skills, attitude and the usage of interpreter. Loisto's staff's experiences on dealing with a hearing-impaired customer using sign language consist on one on one meeting with a hearing-impaired person using sign language, or jointly working with hearing-impaired interpreter using sign language. When interpreter is not present, the most challenges are related to a lack of shared language between the staff and the hearing-impaired customer as skills in sign language have been forgotten. Out of total ten, only seven staff members wished to have further education in dealing with a hearing-impaired customer using sign language. Further education was seen helpful for learning the basic signs of sign language.

Staff readiness and experience in dealing with a hearing-impaired customer using sign language would be an interesting subject for further research from a different perspective. Data collection method could be an interview with a pre-planned frame of questions. With the help of interviews, it would be possible to gather much larger scale data and material compared to methods used in this thesis. It could be helpful to arrange a activity day with some basic education on signs in sign language.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KUUROT JA VIITTOMAKIELI.....	6
2.1	Kuurouden määrittely	6
2.2	Kuurojen historia ja kulttuuri.....	7
3	KOMMUNIKOINTI	9
3.1	Vuorovaikutustilanteet viittomakielisten kanssa	10
3.1.1	Kuvat kommunikoinnissa	14
3.1.2	Kirjoittaminen	15
3.2	Tulkkauspalvelut.....	15
4	ASUMISYKSIKKÖ LOISTO.....	16
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT	17
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
6.1	Tutkimuksen kohderyhmä	19
6.2	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	19
6.3	Aineiston käsittely ja analysointi	21
7	TUTKIMUSTULOKSET	22
7.1	Hoitohenkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta.....	23
7.2	Henkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta.....	25
7.3	Kommunikoinnin haasteet ilman tulkkiä, kun viittomakielen tulkki ei ole paikalla.....	27
7.4	Toiveita perusviittomien koulutuksesta	28
8	POHDINTA.....	28
8.1	Tutkimustulosten tarkastelu	28
8.2	Tutkimuksen eettisyys	31
8.3	Tutkimuksen luotettavuus	32
8.5	Oma ammattillisuuden kehittyminen	35
8.6	Jatkotutkimusehdotukset.....	35
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomessa arvellaan olevan noin 4000- 5000 henkilöä, jotka käyttävät viittomakieltä äidinkielenään (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 13). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa asumisyksikkö Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja keeko henkilökunta tarvitsevansa heidän kohtaamiseen hoitotyössä täydennyskoulutusta. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa asumisyksikkö Loiston henkilökunnalle, jotta he voivat entistä paremmin ottaa huomioon kuuron, viittomakielisen asiakkaan ja täten kehittää hoitotyötä heidän kanssaan. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä kuurojen, viittomakielisten tulee saada yhtä hyvää hoitoa kuin muidenkin ja heille tulisi tiedottaa olemassa olevista palveluista omalla äidinkielellään (Nevalainen 2010, 13). Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien tulee työssään osata kohdata ja hoitaa maamme kieli- ja kulttuurivähemmistöjä, joista yksi on viittomakieliset. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992§ 3) mainitaan, että potilaan äidinkieli ja hänen kulttuuritaustansa on mahdollisuuksien mukaan otettava hoidossa ja kohtelussa huomioon.

Tutkimustietoa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan tiedoista ja taidoista kohdata kuuro, viittomakielinen asiakas hoitotyöstä on vähän. Aiheen idean sain Kuurojen liiton kuntoutussihteeri Laiholta. Opinnäytetyön lähestymistapa on laadullinen tutkimus, joka soveltuu hyvin tämän opinnäytetyön aineiston keruuseen, koska hoitotyöntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia ei ole tutkittu, kun taas kuuron, viittomakielisen asiakkaan kokemuksia ja odotuksia on tutkittu jonkin verran (Hyypiä 2015, Kaakkinen 2011 & Honkala 2008). Tämän tutkimuksen myötä saatiin uusia käsitteitä ja näkemyksiä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 65- 66).

2 KUUROT JA VIITTOMAKIELI

Viittomakieltä äidinkielenään käyttäviä kuuroja ja huonokuuloisia on arveltu olevan Suomessa 4000- 5000 (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 15). Vuonna 1999 Kuurojen liiton viittomakielitoimikunta on määritellyt viittomakielisen henkilön kuuroksi, kuulevaksi tai huonokuuloiseksi henkilöksi, jonka äidinkieli tai ensikieli on suomalainen viittomakieli. Viittomakielinen on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään ja hän käyttää sitä jokapäiväisessä elämässä eniten ja on samais- tunut itse sen käyttäjäksi. (Jokinen 2000, 79- 80.)

Viittomakieltä ilmaistaan käsien, pään ja kasvojen sekä vartalon liikkeillä ja se vastaanotetaan näkö- ja tuntoaistin avulla. Viittomakieli ei ole kansainvälinen kieli, vaan jokaisessa maassa on kansallinen viittomakielensä, joita voi olla yksi tai useampi. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 10.)

Kuurojen äidinkieli on viittomakieli ja suomen kieli on ensimmäinen vieraskieli. Useimmat kuurot ovat sitten kaksikielisiä. Tulevaisuudessa kaksikielisyys on usein tavoite kuuroilla lapsilla, koska he joutuvat kommunikoimaan myös viittomakielettömän valtaväestön kanssa. (Lonka & Korpijaakko-Huuhka 2000, 160.)

2.1 Kuurouden määrittely

Suomessa käytettiin pitkään nimitystä kuuromykkä. Se koettiin ilmaisuna loukkaavaksi, koska kuurot eivät olleet mykkiä ja kielettömiä. Vuonna 1950- luvulla kuurot päättivät suositella kuuromykkä-sanana hylkäämisestä. Lainsäädännössä ja viranomais- ten keskuudessa on kuuroja kutsuttu termeillä ”kuuromykkä” tai ”aistiviallinen” tai ”kuulovammainen”. Vuonna 1950- luvulla ”kuuromykkä” sanasta luovuttiin. (Salmi & Laakso 2005, 13- 14.; Suomenviittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 10.)

Kuulovammaisuus voidaan määritellä sosiaalisen määritelmän lisäksi myös audiolo- gisesti. Sosiaalinen määritelmä perustuu kyseisen henkilön käyttämään kommunikaatiotapaan. Henkilöllä, jolla on huonokuuloisuutta, on useimmiten käytössä kuulokoje. Tällainen henkilö kommunikoi pääasiassa puheella ja tarvittaessa hän käyttää muita

kommunikaatiomenetelmiä. Kuulovamman vaikeusaste vaihtelee heikosta vaikeaan. Huonokuuloisuus voi olla synnynnäinen tai myöhemmin ilmaantunut. Kuuroutunut henkilö on menettänyt kuulonsa puheen oppimisen jälkeen, jolloin hänen äidinkieltensä on suomi. Kuuroutunut ei saa selvää puheesta kuulokojeellakaan, mutta voi kuulla ääniä sen avulla. Hän kommunikoi pääasiassa puheella, mutta tarvitsee tukimenetelmiä kuten huuli lukua, kirjoitusta tai viitottua suomea. Henkilö, joka on kuuro, on kuuroutunut tai syntymäkuuro. Hän voi kuulla ääniä, mutta ei saa selvää puheesta kuulokojeen avulla. Kuuron henkilön ensikieli on viittomakieli, millä hän varsinaisesti kommunikoi. (Kuulonhuoltoliitto 2006, 4.)

Kuuroilla viittomakielisillä on yhteinen kieli, viittomakieli. Samankaltaisten elämäkokemusten vuoksi he muodostavat etnisen ryhmän, kielellisen ja kulttuurisen vähemmistön. Henkilö itse päättää, samaistuuko hän viittomakieliseen tai esimerkiksi suomenkieliseen yhteisöön, kutsuuko hän itseään viittomakieliseksi vai kuuroksi. (Malm & Östman 2000, 11- 12.)

2.2 Kuurojen historia ja kulttuuri

Suomessa vuonna 1846 viittomakielinen yhteisö sai alkunsa, kun kuuro opettaja Carl Oscar Malm aloitti Porvoossa yksityisopetuksen kuuromykille oppilaille. Malmin opetuskielenä oli ruotsalainen viittomakieli, koska hän oli koulutustaustansa vuoksi ruotsinkielinen. Se levisi hiljalleen suomalaisten kuurojen keskuuteen ja myöhemmin eriytyi suomalaiseksi ja suomenruotsalaiseksi viittomakieleksi. Malmin aloitettua yksityisopetuksen kuuromykille, alettiin perustaa ympäri Suomea kuurojen kouluja. Vuonna 1886 perustettiin ensimmäinen kuuromykkien yhdistys Turkuun, jonka jälkeen yhdistyksiä syntyi lisää. Viittomakielisen kuurojen yhteisön toiminta ja yhdistyselämä oli aktiivista. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 13.)

Kuurojen yhdistykset olivat kuuroille kuin toinen perhe, jossa vallitsi yhtenäinen kieli ja kokemusmaailma. Siellä käsiteltiin kuurojen asioita, mutta myös harrastettiin, järjestettiin erilaisia kerhoja, joissa näyteltiin, tehtiin käsitöitä ja opiskeltiin. Yhdistyksissä opeteltiin myös keinoja, joiden avulla kuurot pystyivät toimimaan kuulevien yhteiskunnassa. (Salmi & Laakso 2005, 88.)

Kuurojen opetusta muutettiin 1800-luvun jälkipuoliskolla radikaalisti ja silloin päätettiin siirtyä oralismiin, joka tarkoittaa opetusta puhutulla kielellä ja viittomakieli kiellettiin kokonaan opetuksessa. Kuurous oli vamma, jota piti hoitaa ja se vaati parantamista. Kuurojen opetuksen tavoitteena oli puhekielen opettaminen. Kuulevien tavoitteena oli kuurouden poistaminen. Kuulevien mielestä viittomakieli eristi kuurot kuulevista, joten viittomakielestä oli luovuttava. Kuulevien mielestä puhekielen hallinta antoi hyvän mahdollisuuden kuulua yhteiskuntaan. Viittomakieltä sanottiin alkukantaiseksi ja sen käyttämisestä rangaistiin, fyysisesti esimerkiksi karttakepillä tai vitsalla lyöden. Kuurojen koulussa viittominen oli oralismin aikana kiellettyä ja oppilaat käyttivät sitä salaa välitunneilla ja oppilasasunnoissa. Oralistisessa kuurojen opetuksessa oli epäkohtia. Kuurojen kouluissa uudet oppilaat jaettiin ryhmiin a, b ja c oletetun lahjakkuuden mukaan. Kuurojen lasten lahjakkuutta ei kyetty oralistisessa opetuksessa näkemään, joten järjestelmä oli mielivaltaista. Järjestelmä aiheutti oppilaisissa kateutta ja se herätti hämmennystä, joka ei parantanut oppimismotivaatiota. Vuonna 1970-luvun lopulla kuurotietoisuusliike ajoi kuurojen kaksikielistä opetusta. Sitä perusteltiin sillä, että kuuro, viittomakielinen lapsi oli kahden kieliyhteisön jäsen; kuurojen yhteisössä hän käytti viittomakieltä ja kuulevien kanssa puhekieltä. (Wallvik 2001, 138; Salmi & Laakso 2005, 466- 469.)

Vuonna 1905 perustettiin Kuurojen liitto, joka on valtakunnallinen keskusliitto. Se turvaa ja tukee kuurojen ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta sekä tuottaa hyvinvointi- ja kulttuuripalveluja kuuroille, viittomakielisille. Tänä päivänä viittomakielisessä yhteisössä elää vahva tietoisuus omasta kielestä ja kulttuurista, ja kuurojen yhteisö on vakiinnuttanut asemansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Viittomakielisiä yhdistää kieli ja kulttuuri ja heillä on yhtäläinen oikeus osallistua yhteiskunnan tai yhteisön sosiaalisiin tapahtumiin kuin valtaväestöllä. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2005, 13- 14; Malm & Östman 2000.)

Viittomakielisillä on nykypäivänä käytössä internet, sähköposti, 3G- matkapuhelimet ja verkkokamerat, jotka mahdollistavat vuorovaikutuksen viittomakielellä. Tietoa on aiempaa helpommin saatavilla ja monimuotoinen yhteydenpito on mahdollista. Etenkin nuoret kuurot ovat solmineet internetin välityksellä kansainvälisiä kontakteja. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2005, 15; Salmi & Laakso 2005, 486.)

Viittomakielisessä yhteisössä on monenlaisia jäseniä. He voivat olla lapsia, nuoria, aikuisia tai ikäihmisiä kuuroja tai kuulevia. He voivat asua eri puolella Suomea ja työskennellä eri aloilla. Viittomakieliset jäsenet voivat kuulua myös muihin vähemmistöihin kuten esimerkiksi suomenruotsalaisiin, eri uskontokuntiin, seksuaalivähemmistöihin tai maahanmuuttajiin. Viittomakielinen kuuro voi olla perheellinen, yksin asuva, kehitysvammainen, kuurosokea, syrjäytynyt tai vaikuttaja. Viittomakielinen yhteisö koostuu kolmesta peruspilarista, jotka ovat kieli, kulttuuri ja identiteetti. Viittomakieliset jäsenet kokoontuvat sinne, missä viittomakieltä käytetään. Heitä sitoo yhteen historia, kokemukset ja yhteinen elämäntapa, minkä vuoksi viittomakieliset kutsuvat itseään kieli- ja kulttuurivähemmistöksi. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 9.)

Viittomakielen merkitys tunnistettiin vuonna 1995 Suomen perustuslaissa. ”Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin”, tekstissä painotetaan, että viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden takia, tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet on turvattu lailla. (Salmi & Laakso 2005, 328; Suomen perustuslaki 731/1999, § 17.) Viittomakielilaki (359/2015) tuli voimaan toukokuussa 2015. Lain tarkoituksena on edistää viittomakieltä käyttävien kielellisten oikeuksien toteutumisen.

3 KOMMUNIKOINTI

”Maailman terveysjärjestö WHO:n julkaisemassa Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisessä luokituksessa (ICF) kommunikointi on määritetty seuraavasti: ”Kommunikointi on kielellä, merkeillä tai symboleilla viestimistä mukaan lukien viestien ymmärtäminen ja tuottaminen, keskustelun jatkaminen sekä kommunikointilaitteiden ja -tekniikoiden käyttäminen.” (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2016.)

Kommunikointi voidaan määritellä kahden tai useamman henkilön väliseksi vastavuoroiseksi toiminnaksi, mikä perustuu viestien välittämiseen ja vastaanottamiseen. Kom-

munikaatioon sisältyy niin sanallista kuin sanatontakin viestintää. Puhe on yksi viestintäkeinoista, mutta keinoja voivat olla kuten kuvat, viittomat ja esineet. Kommunikointiin ja vuorovaikutukseen sisältyy usein sanatonta viestintää, ja nämä voivat olla kehon liikkeitä, katseen suuntaamista, eleiden ja ilmeiden käyttöä, toimintaa, naurua, itkua, äänensävyjä sekä kehon asentoja. Vuorovaikutustilanteissa monesti puheen ja kehon vuorovaikutuksellinen käyttö tapahtuu yhtäaikaaisesti ja saumattomasti. (Huuh-tanen 2011, 12; Papunetin www-sivut 2016.)

3.1 Vuorovaikutustilanteet viittomakielisten kanssa

Terveystieteissä yhteisen kielen puuttuminen tai kuurous on ongelma kuuroille, viittomakieliselle että hoitohenkilökunnalle. Viittomakielisen kuuron asiakkaan ja kuulevan hoitohenkilökunnan erilainen kieli ja kulttuuritausta muodostavat hoitosuhteen omalaatuiseksi. Kuulevan hoitajan ja kuuron, viittomakielisen asiakkaan kommunikoinnissa kummallakin voi olla vaikeuksia ja ne voivat johtaa hoitosuhteen vaikeutumiseen. Kuulevalla hoitajalla on vaikeuksia käyttää eleitä ja ilmeitä kommunikaatiossa, kun se olisi kuuroille, viittomakieliselle tärkeä osa viittomakieltä ja sen kielioppia, ja siksi se on luonnollinen osa kommunikaatiota. Kuuron viittomakielisen käyttämät eleet ja ilmeet ovat hänelle välttämättömiä kommunikointivälineitä, mutta ne voivat tuntua kuulevan hoitajan mielestä liioittelulta. Kuulevalla hoitohenkilökunnalla on taipumusta myös auttaa liikaa, kiirehtiä ja arvailla. (Lukkarinen 2001, 60- 61.)

Kuuron viittomakielisen asiakkaan ainoa mahdollisuus ymmärtää puhetta on opetella lukemaan huulilta. Se on yleensä vaikeaa huonosta valaistuksesta ja puhujan etäisyydestä johtuen. Riski väärinymmärrykseen on iso, koska kaikki ääni ei näy huulilla. Lukeminen helpottuu, mikäli hoitaja on katsekontaktissa kuuroon. Hoitaja puhuu rauhallisesti selvin suunliikkein ja käyttää yleiskieltä. Kommunikoinnissa voidaan käyttää puheen ohella myös kuvia, kirjoitettuja viestejä, ym. Hoitotilanteissa olisi hyvin tärkeää käyttää koulutettua viittomakielen tulkkiä. (Lukkarinen 2001, 61.)

Jos tulkkiä ei ole saatavilla, asian voi kirjoittaa lyhyin lausein paperille, matkapuhelimen tai tietokoneen näytölle. Jotkut viittomakieliset kuurot ymmärtävät selvää huulilta

lukemista, mutta se on työlästä eikä se sovellu monimutkaisten tai pitkien asioiden selvittämiseen. (Mikkola 2012.)

Kuuron, viittomakielisen huomion voi kiinnittää siten, että hoitaja koskettaa kuuroa viittomakielistä asiakasta kevyesti tai heilauttaa kättään (Mikkola 2012). Ennen keskustelun alkua on hoitajan muistettava luoda katsekontakti ja puhua kasvot kuuroa asiakasta kohti. Katseluyhteys ja katsekontakti mahdollistavat myös huulilta luvun. Täytyy huolehtia siitä, että valo kohdistuu puhujan kasvoille. Suuta ei tule peittää, puheen tulee olla kuuluvaa ja selkeää sekä rauhallista, tarvittaessa puhetta toistetaan. (Kuulonhuoltoliitto 2006, 7 – 10; Väätäinen 2005, 94 – 95; Malm, Matero, Repo & Talvela 2004, 348.)

Keskustelutilanteessa pitää aina varmistaa, onko viittomakielinen kuuro ymmärtänyt asian, mutta se ei aina riitä. Kuuron viittomakielisen pään nyökkäys keskustelun aikana voi johtaa hoitajaa harhaan, sillä pään nyökkäys on viittomakielisessä kulttuurissa kommunikaation yksi elementti. Kuuron, viittomakielisen nyökkääminen tarkoittaa keskustelun aikana sitä, että hän ottaa vastaan viestiä. Nyökkääminen ei kerro, onko kuuro asiakas ymmärtänyt asian tai onko hän samaa mieltä. (Nevalainen 2010, 9.)

Hoitajan on vältettävä huutamista, koska se ei paranna sitä, että puheesta saisi selvää. Tärkeätä on varmistaa, että kuuro ymmärtää asiat oikein, näin vältetään väärinkäsityksiä. Jos kuuro, viittomakielinen ei ole ymmärtänyt lähetettyä viestiä, voidaan asia selvittää, vaikka kirjoittamalla. On hyvä muistaa, että ilmeet ja eleet kertovat enemmän kuin kymmenen sanaa. (Kuulonhuoltoliitto 2006, 8.)

Kuuro, viittomakielinen asiakas korvaa puuttuvaa kuuloaan näköaistin avulla ja käyttää puheen vastaanottamisessa erilaisia tukimenetelmiä. Näitä menetelmiä ovat muun muassa kirjoittaminen, huulilta luku, sormiaakkosviestintä, viitottu puhe ja viittomakieli. Kommunikaatiomenetelmistä kirjoittaminen on puhujan esittämä asia, joka kirjoitetaan käsin tai jollakin kirjoituslaitteella. Kahdenkeskisissä keskustelu- tai asioimistilanteissa voidaan käyttää tietokonetta ja siinä olevaa tekstinkäsittelyohjelmaa kommunikointivälineenä. (Kuulonhuoltoliitto 2006, 10.)

Huulilta luvun avulla kuuro voi ymmärtää puhetta puhujan suun, huulten ja kielen liikkeistä sekä kasvojen ilmeistä. Noin puolet kuuroista voi saada suomenkielisestä puheesta selvää huulilta luvun avulla. Se vaatii suurta tarkkaavaisuutta ja keskittymistä. Sormiaakkosviestintää voidaan käyttää huulilta luvun tukimenetelmänä niin, että jokaisen sanan alkukirjain tai koko sana sormitetaan. Aakkosia on 29 ja jokaista vastaa oma sormiaakkonen. Huulilta luvun tukimenetelmänä on viitottu puhe, joka perustuu viittomakielen viittomiin, joita kuuro, viittomakielinen voi käyttää puhutun kielen mukaisessa sanajärjestyksessä. Selkeän puheen kanssa näkyvät viittomat todentavat huulista näkyvää puhetta. (Kuulonhuoltoliitto 2006, 10.)

Hyypiä (2015, 2, 42) tutki viittomakielisten kuurojen (N=9) kokemuksia Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksoten) palveluista. Tutkimus tehtiin teemahaastatteluna (n=7) ja sähköpostitse lähetetyillä avoimilla kyselyillä (n=2) viittomakielisille kuuroille. Tutkimustulosten mukaan kuurot, viittomakieliset toivoivat tulkkauksen edistämistä ja henkilökunnalta toivottiin viittomisen perustaitoja. Hyypiä kertoo tutkimuksessa, että viittomakieli on selkeästi viittomakieliselle kuuroille paras vaihtoehto. Tutkimuksessa esitettiin hyvin vahvana parannusehdotuksena viittomakielen käytön lisääminen ja yhtenä ehdotuksena oli viittomakieltä taitavan henkilökunnan lisääminen. Eksoten palvelun koettiin paranevan heti, jos henkilökunta osaisi edes perusviittomia tai viitotut aakkoset ja numerot.

Honkala (2008, 2, 40) tutki nuorten 16- 25 vuotiaiden viittomakielisten (N=22) kommunikointikokemuksia terveydenhuollossa. Tutkimus tehtiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen, aineisto kerättiin kyselylomakkeilla. Tutkimustulosten mukaan viittomakieliset nuoret toivoivat kommunikointia terveydenhuollossa kehitettävän vastaamaan paremmin viittomakielisten tarpeita kuten esimerkiksi terveydenhuollossa pitäisi aina olla tulkki paikalla, tilojen toimivuuteen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota sekä viittomakielen koulutuksen järjestämisestä toivottiin hoitohenkilökunnalle. Honkalan tutkimuksessa ilmeni, että hoitohenkilökunta käytti kommunikointimenetelminä nuorten viittomakielisen kanssa viittomakieltä, puhetta, kuvakortteja, yksittäisiä viittomia, kirjoittamista, tulkkia ja huulilta lukua.

Velonaki, Kampouroglou, Velonakib, Dimakopoulou, Sourtzi ja Kalokerinou (2015, 1, 112-113) tutkivat Kreikassa hoitajien tietoja, asenteita ja käytäntöjä kuuroja kohtaan.

Kyselytutkimukseen osallistui sairaanhoitajia (N=200), jotka työskentelivät kahdessa julkisessa sairaalassa ja kahdessa terveyskeskuksessa. Tutkimustulosten mukaan sairaanhoitajilla oli puutetta ymmärtämisessä, miten kohdata kuuro viittomakielinen ja kuinka kommunikoida heidän kanssaan. Tuloksista ilmeni myös, että koulutusta haluttiin kommunikoimisesta, jotta sen avulla pystyttäisiin parantamaan hoitajien tietoisuutta ja käytöstä kuuroja, viittomakielisiä kohtaan.

Siljanen (2012, 2, 42-43) tutki teemahaastattelulla kahden sairaanhoitopiirin alueen psykiatrisen sairaanhoitajien (N=6) valmiuksia ja kokemuksia kuuron potilaan hoitotyöstä. Tutkimustuloksissa ilmeni, että psykiatristen sairaanhoitajien valmiudet kuuron potilaan kohtaamiseen koostuivat valmiuksista kuuron henkilön kohtaamiseen, opiskelusta ja tiedonhankinnasta sekä ammatillisesta osaamisesta. Kuuron potilaan hoitotyöstä kokemuksina olivat käytetyt hoitotyönmenetelmät, kommunikaation ja vuorovaikutussuhteen ilmiöt, tulkkauspalvelun ja perheen merkitys sekä kuuron potilaan psykiatrisen hoitotyön haasteet ja onnistumisen kokemus. Siljasen tutkimuksessa haastateltavat kertoivat, että viittomat vaativat aktiivista käyttöä, muussa tapauksessa kieli unohtuu. Kommunikointikeinoina oli käytetty kirjoittamista, puhetta sekä huulilta lukua, kun tulkki ei ole ollut paikalla.

Henia (2015, 2, 41-43) teki toiminnallisessa opinnäytetyössään opetusmateriaalin Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvointiosaamisalan hoitotyön koulutuksen opiskelijoille kuuron asiakkaan kohtaamisesta. Opetusmateriaalin tarkoituksena oli lisätä hoitotyön opiskelijoiden tietoutta kuuroudesta ja antaa heille valmiuksia kohdata kuuro asiakas. Opetusmateriaalin valmistamisen lisäksi Henia haastatteli kolmea hoitajaa, joilla oli vankka kokemus kuurojen kanssa työskentelystä. Haastatteluihin osallistuneiden mielestä kuurot toivovat tulevansa kohdatuiksi tasa-arvoisesti ja heidän kielitään ja kulttuuriaan kunnioittavalla tavalla. Hoitajat suosittelivat käytettäväksi hoitotilanteissa tulkkia. Jos tulkin saanti ei ollut mahdollista, voitiin käyttää monia muita kommunikoinnin keinoja kuten kirjoittaminen, elekieli, huulilta lukeminen, lyhyet lauseet ja omat eleet tai pantomiimi.

Loiri (2014, 2, 17, 21) teki toiminnallisessa opinnäytetyössään opasvihkosen sosiaali- ja terveysalalla työskentelevän ja viittomakielisen kommunikaation tueksi. Opinnäy-

tetyön tarkoituksena oli kuvata, minkälaista viittomakielisen ja sosiaali- ja terveystyöskentelevien hoitajien välinen kommunikointi on, kun tulkki ei ole paikalla. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opasvihko tutkimukseen osallistujilta saadun aineiston ja kirjallisen tiedon pohjalta. Tutkimus toteutettiin laadullisella menetelmällä Päijät-Hämeen keskussairaalan kuulokeskuksessa työskentelevien audiomeja (N=4) haastatellen sekä viittomakielisiltä kuuroilta (N=8) kerättiin aineistoa kahdessa osassa. Viittomakielisille kuuroille (n=3) lähetettiin kyselylomake sähköpostitse ja loput kuurot (n=5) haastateltiin tulkin välityksen kautta. Opasvihkon sisältöön kerättiin ideoita ja ajatuksia hoitajilta sekä viittomakielisiltä. Opasvihko sisältää ohjeet tulkin tilaamiseen, tietoa tulkin kanssa toimimisesta, viittomakielisten historiasta, kulttuurista, yhteisöstä, oikeuksista ja mitä viittomakieli on kielenä sekä käytännön ohjeita, mitä tulee huomioida viittomakielisen kanssa kommunikoidessa. Tutkimukseen osallistuneet audionomit kertoivat, millaista heidän kommunikointinsa on ja mitä kommunikointimenetelmiä he ovat käyttäneet. He kertoivat käyttäneensä kommunikoinnin keinoina kuuron viittomakielisen kanssa omia viittomia, elekieltä, näyttämistä sormella, paperille tai koneelle kirjoittamista. Opasvihon tarkoituksena on antaa hoitajille tietoa ja valmiuksia kuuron viittomakielisen kohtaamiseen.

3.1.1 Kuvat kommunikoinnissa

Kommunikointi kuvilla tarkoittaa kuvasymbolien käyttöä ilmaisun ja ymmärtämisen välineenä silloin, kun viestintä kirjoittamalla tai puhuen ei onnistu. Kuvien käyttö ymmärtämisen ja ilmaisun välineenä edellyttää, että henkilö ymmärtää kuvan ja sitä esittävän asian yhteyden. Kuvien käyttö kommunikoinninvälineenä vaatii harjoittelua, toistoa ja paljon luonnollisia käyttötilanteita. Viestintä voi tapahtua useammalla tai yhdellä kuvalla. (Papunetin www-sivut 2016.)

Kuvakorttien kanssa sanat esitetään kuvin. Kuva tukee käsitteiden ymmärtämistä ja havainnollistaa toiminnan vaiheita. Kuvana voidaan käyttää kuvasymbolia, piirroskuvaa tai valokuvaa. (Papunetin www-sivut 2016.) Kommunikointi kuvilla tapahtuu osoittamalla korttia, jossa on kuva ja kuvaa selventävä teksti. Kuvia voidaan lisätä, jolloin kuvista muodostuu lauseita. (Huuhtanen 2012, 50-51.)

3.1.2 Kirjoittaminen

Kirjoittamisen avulla voidaan havainnollistaa, täydentää tai korvata puhetta. Kommunikoinnin välineeksi voidaan käyttää kirjoittamista. Saatavilla on erilaisia kirjoittamiseen perustuvia laitteita ja tietokoneohjelmia. (Papunetin www-sivut 2016.)

3.2 Tulkkauspalvelut

Tulkkaus on yksi tärkein viittomakielisten kuurojen saamista palveluista, koska se antaa mahdollisuuksia tiedonsaantiin, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen omalla äidinkielellään. Parhaimmassa tapauksessa tulkkaus on reitti kielellisten oikeuksien ja ilmaisunvapauden toteutumiseen, jolloin myös itsenäinen päätöksenteko ja oman elämän hallinta vahvistuvat. (Suomenviittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 41.) Viittomakielen tulkkeja koulutetaan Suomessa Diakonia- ammattikorkeakoulussa Turussa ja Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Helsingissä ja Kuopiossa (Suomen viittomakielen tulkit ry www-sivut 2015). Viittomakielen tulkki ei toimi avustajana, vaan toimii tulkkauksen ja kääntämisen välittäjänä. Viittomakielen tulkki on vaitiolovelvollinen ja hän noudattaa viittomakielen ammattisäännöstöä, joka velvoittaa olemaan puolueeton. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 41.)

Laissa vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010, § 5) sanotaan, että kuurolla, viittomakielisellä on oikeus tulkkauspalveluun, jos hänellä on kuulo-näkövamma, kuulovamma tai puhevamma ja, joka vammansa vuoksi tarvitsee tulkkausta työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, harrastamiseen tai virkistykseen. Laissa vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010, § 6) on määritelty tulkkauspalvelun määrästä. Tulkkauspalvelua on järjestettävä siten, että kuulo- tai näkövammaisella henkilöllä on mahdollisuus saada vähintään 360 tulkkaustuntia ja kuulo- tai puhevammaisella henkilöllä vähintään 180 tulkkaustuntia kalenterivuoden aikana. Viittomakielen tulkkausta voi tilata Kansaneläkelaitoksen välityskeskuksista tai suoraan tulkkauspalvelua tarjoavilta yrityksiltä (Suomen viittomakielen tulkit ry www-sivut 2015.) Palvelu on kuuroille, viittomakieliselle

maksuton (Kelan www-sivut 2015). Vuonna 2010 tulkkauspalvelu siirtyi kuntien sosiaalitoimesta Kansaneläkelaitokselle (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma 2010, 41).

Suomen viittomakielen tulkit ry (2015) on laatinut hyvät ohjeet tulkkityönsä tekemiseen sekä tulkkausolosuhteeseen. Jos tulkin tilaaja on yksityinen taho esimerkiksi sairaala, on hoitohenkilökunnan ilmoitettava tilauksen yhteydessä sairaalan yhteystiedot sekä tulkkausmaksajan yhteystiedot. Tulkkaa tilattaessa on tärkeää ilmoittaa Kellalle, koska on tilaisuus ja sen päivämäärä ja kellonaika, paikan osoite ja tilaisuuden arvioitu kesto sekä minkälaisesta tilaisuudesta on kysymys esimerkiksi palaveri tai lääkäriaika, että tulkki voi etukäteen valmistautua tilaisuuteen. Viittomakielen tulkki pitää tilata hyvissä ajoin, ennen tilaisuutta. Jos tulkin tilaa kuuro, viittomakielinen on tilaus tehtävä välityskeskityksen kautta.

Hallintolaissa (434/2003 § 26) mainitaan, että viranomaisten on järjestettävä tulkkityönsä - ja kääntämisapua, jos viittomakielinen ei osaa viranomaisten kanssa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi.

4 ASUMISYKSIKKÖ LOISTO

Asumisyksikkö Loisto tarjoaa kuntoutussuunnitelmaan perustuvaa kuntouttavaa asumispalvelua päihde- ja mielenterveyskuntoutujille sekä neurokognitiivishäiriöisille, joka tarkoittaa laaja-alaista kehityksen viivästymää (Hokkanen ym. 2006, 117). Asumispaikkoja on 21. Asumisyksikkö Loistossa on jokaisella asukkaalla 29 tai 35 neliömetrin yksiö. Asiakkaan käytössä on yhteinen harrastustila biljardipöytineen ja kuntolaitteineen sekä yhteinen pesutupa. He maksavat ruuan, vuokran, lääkkeet sekä omat kulut. Päivisin asiakkaat käyvät ohjatussa työtoiminnassa. (Ihattula www-sivut 2015; Ihattula henkilökohtainen tiedonanto 25.9.2015.)

Loistossa on oma työtoiminta omille asiakkaille sekä ulkopuolisille henkilöille, jotka ovat yhteistyössä kuntien ja työvoimatoimiston kanssa. Työtoimintaan kuuluu erilaiset

pienimuotoiset rakennustyöt. Työtoiminnassa tehdään myös kiinteistön- ja metsähoitoa sekä pienkonekorjausta esimerkiksi ruohonleikkureiden huoltoa sekä venemootoreiden korjausta ja huoltoa. (Ihattula www-sivut 2015.)

Asumisyksikössä työskentelee sairaanhoitaja, lähihoitaja ja mielisairaanhoitaja sekä työtoiminnan ohjaaja. Muutama työntekijä on suorittanut päihdetyön ammattitutkinnon ja yksi työntekijä opiskelee sairaanhoitajaksi. Asiakkailta on mahdollisuus psykiatrisen erikoislääkärin vastaanottoon kerran kuukaudessa tai tarvittaessa useamminkin. Asiakkailta on mahdollisuus käyttää toimintaterapeutin palveluja ja hoitajat järjestävät heille viriketoimintaa. (Ihattula henkilökohtainen tiedonanto 25.9.2015.)

Tuettu asuminen tarkoittaa, että asiakas tarvitsee tukea ja ohjausta kyetäkseen asumaan itsenäisesti kotonaan tai tukiasunnossa. Asiakas asuu lähtökohtaisesti omassa kodissaan kuten esimerkiksi vuokra-, omistus- tai muussa vastaavassa asunnossa. Mikäli asiakkaalla ei ole käytössä hänen tarpeitaan vastaava asunto, niin häntä autetaan asunnon hankinnassa. Tarpeen tullen hänelle järjestetään tukiasunto, kunnes kuntoutuminen on edistynyt niin, että itsenäisempi asuminen on mahdollista (Terveystieteiden tutkimuskeskuksen www-sivut 2015.)

Asiakasta tuetaan, ohjataan ja kannustetaan harjoittelemaan päivittäisiä toimintoja, käyttämään kodin ulkopuolisia palveluja kuten esimerkiksi virastoissa ja ruokakaupassa asioiminen sekä heitä tuetaan löytämään mieluinen vapaa-ajan harrastus. Heitä ohjataan ja kannustetaan mahdollisuuksien mukaan siirtymään työelämään tai opiskelemaan. (Ihattula henkilökohtainen tiedonanto 25.9.2015.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa asumisyksikkö Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta hoitotyössä. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki

ei ole paikalla ja kokeeko henkilökunta tarvitsevansa heidän kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen hoitotyössä täydennyskoulutusta. Tavoitteena on tuottaa tietoa asumisyksikkö Loiston henkilökunnalle, jotta he voivat entistä paremmin ottaa huomioon kuuron, viittomakielisen asiakkaan ja täten kehittää hoitotyötä.

Tutkimustehtävät ovat:

- 1) Minkälaiset valmiudet henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen?
- 2) Minkälaisia kokemuksia henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta asumisyksikkö Loistossa?
- 3) Minkälaisia haasteita henkilökunnalla on yhteisessä kommunikoinnissa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla?
- 4) Kokevatko työntekijät tarvitsevansa täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen suunnittelu alkoi keväällä 2015. Opinnäytetyöntekijä tutustui tutkimuksiin sekä teki kirjallisuuskatsauksen aiheesta. Aiheseminaari pidettiin keväällä. Tutkimuksen kohderyhmä vaihtui opinnäytetyön suunnittelun edetessä. Tutkimuskohteeksi valikoitui Asumisyksikkö Loiston henkilökunta monien selvittelyiden jälkeen. Suunnitteluseminaari pidettiin lokakuussa 2015. Yhteistyösopimus opinnäytetyön tekemisestä allekirjoitettiin 22.10.2015 (Liite 3) SAMK:n ja kohdeorganisaation kanssa. Tutkimuslupaa (Liite 4) haettiin Asumisyksikön johtaja Ihattulalta. Tutkimuslupa aineiston keruuseen saatiin 4.11.2015. Aineisto kerättiin marraskuussa 2015, jonka jälkeen saatu aineisto analysoitiin ja opinnäytetyö kirjoitettiin valmiiksi kevään ja kesän 2016 aikana.

6.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Laadullisessa tutkimuksessa kohdejoukko on valikoitu tarkoituksenmukaisesti (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2013, 66). Asumisyksikkö Loistossa työskentelee yhteensä 10 ohjaaja. Tutkimuksen kohdejoukoksi valikoitui asumisyksikkö Loiston yhdeksän ohjaajaa, jotka ovat olleet kuuron, viittomakielisen asukkaan kanssa tekemisissä. Tutkimuksen kannalta on erittäin tärkeää, että tutkimukseen osallistuu henkilöitä, jotka omaavat kokemusta tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon tai he tuntevat tutkittavan ilmiön (Tuomi & Sarajärvi 2013, 85- 86).

6.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan ihmisten kokemuksia, tulkintoja ja käsityksiä (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2013,65-66). Laadullinen tutkimus soveltuu aineiston keruumenetelmäksi tässä opinnäytetyössä hyvin, koska hoitotyöntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia ei ole tutkittu kuuron viittomakielisen kohtaamisesta, kun taas kuuron, viittomakielisen asiakkaan kokemuksia ja odotuksia on tutkittu (Hyypiä 2015, Kaakkinen 2011, Honkala 2008).

Tämän tutkimuksen myötä pyritään luomaan uusia käsitteitä ja näkemyksiä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 65- 66). Laadullisella tutkimuksella on paljon erilaisia tiedonkeruutapoja, joita ovat haastattelu, havainnointi ja dokumenttien käyttö. Dokumenteilla tarkoitetaan esimerkiksi kirjeitä, puheita, päiväkirjoja, muistelmia, sopimuksia sekä esseitä ja eläytymismenetelmiä. Tiedonkeruun avulla pyritään ymmärtämään tutkittavia heidän tarinoidensa ja kertomustensa avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 192; Tuomi & Sarajärvi 2013 84.) Tässä tutkimuksessa pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita kuin myös todentamaan olemassa olevia väittämiä (Hirsjärvi ym. 2015, 161). Tutkimuksen aineisto kerätään vapaamuotoisilla kirjoitelmillä, joiden aiheet perustuvat tutkimusongelmiin, joita on neljä (Liite 6). Avoimilla kysymyksillä saadaan esiin näkökulma, joita opinnäytetyöntekijä ei voi etukäteen ajatella (Hirsjärvi ym. 2015, 199).

Hirsjärvi ym. (2015, 274- 276) mukaan esseessä tai vapaassa esseessä kirjoittaja pysyy asianhallinnan varassa käsittelemään aihetta omin sanoin, omaan ajatteluunsa pohjautuen, konkreettisesti, omin havainnoin ja soveltavin esimerkein ja omalla persoonallisella, ihmisläheisellä kirjoitustyyllillään. Vapaassa esseessä tutkittavan oma näkemys tulee esille ja aiheen käsittelyssä painottuvat tutkittavan omat kokemukset ja mielipiteet.

Ennen tutkimusaineiston keruun aloitusta on haettava asianmukaiset luvat tutkimukselle. Opinnäytetyöntekijän hakiessa tutkimuslupaa on tutkimussuunnitelman oltava valmis. Opinnäytetyöntekijän on syytä tarkistaa organisaatiosta oikeat menettelytavat tutkimusluvan hakemiseen. (Kylmä & Juvakka 2007, 71.) Asumisyksikkö Loistolla ei ole valmista lomaketta tutkimusluvan hakemiseen, joten tutkimuslupa-anomus (Liite 4) on vapaamuotoinen. Tutkimuslupa-anomuksessa (Liite 4) ilmenee tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet, tutkimusmenetelmä ja aineiston keruumenetelmä ja aikataulu (Kankkunen Vehviläinen & Julkunen 2013,85-87).

Ennen aineiston keruuta opinnäytetyöntekijä kävi Asumisyksikkö Loistossa 30.9.2015 kertomassa henkilökunnalle opinnäytetyön aiheesta sekä sen tarkoituksesta ja tavoitteesta. Opinnäytetyön esittelyyn osallistui asumisyksikön Loiston yhdeksän ohjaajaa. Tarkoituksena oli saada kaikki Asumisyksikkö Loiston ohjaajat (N=10) osallistumaan tutkimukseen. Yhteistyösopimus opinnäytetyön tekemisestä allekirjoitettiin 22.10.2015 (Liite 3) SAMK:n ja kohdeorganisaation kanssa.

Lupa aineiston keruuseen saatiin Asumisyksikön johtajalta Ihattulalta 4.11.2015. Tutkimusluvan saatuaan opinnäytetyöntekijä vei 9.11.2015 Asumisyksikkö Loistoon saatekirjeet (Liite 5) ja kysymykset vapaamuotoisten vastausten kirjoittamista varten (Liite 6) sekä jokaiselle ohjaajalle oli kirjekuori vapaamuotoisten vastausten palauttamista varten. Asumisyksikön johtaja toimitti ne henkilökunnalle. Kirjekuoria oli yhteensä 10. Vastauslaatikko jätettiin johtajan toimistoon. Vapaamuotoisten vastausten kirjoittamiseen ja palauttamiseen varattiin kolme viikkoa. Opinnäytetyöntekijä haki vastauskirjekuoret Asumisyksikkö Loistosta 30.11.2015. Kirjoitelmia palautui yhdeksän kappaletta, jolloin vastausprosentiksi saatiin 90.

6.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Tutkimusaineistoksi saatiin yhdeksän vapaamuotoista kirjoitelmaa. Opinnäytetyöntekijä luki esseet moneen kertaan läpi. Esseiden sisältöä ja tutkimuskysymysten vastaavuutta arvioitiin. Analyysiyksikkönä käytettiin sanaa tai lausetta. Vapaamuotoiset kirjoitelmat laitettiin aakkosjärjestykseen, A:sta I-kirjaimen. Aakkosjärjestys helpotti vastausten lukemista, koska opinnäytetyöntekijän oli helpompi palata takaisinunaan tai lauseeseen.

Tässä tutkimuksessa sisällön analyysissä käytettiin induktiivista sisällönanalyysiä. Induktiivisessa sisällönanalyysissä luokitellaan sanoja niiden teoreettisen merkityksen perusteella. Induktiivisessa analyysissä halutaan tutkimusaineistosta luoda teoreettinen kokonaisuus siten, etteivät aikaisemmat teoriat, tiedot tai havainnot ohjaa analyysiä. Induktiivista lähestymistapaa käytettiin, koska tutkittavasta ilmiöstä tai aiheesta ei ole riittävästi tietoa tai tieto on hajanaista. Induktiivista analyysiä käytetään, kun halutaan löytää tutkittavan ilmiön kannalta uutta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013,167.)

Aineistolähtöisen laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysi on kolmivaiheinen prosessi. Ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistäminen eli redusointi, joka tarkoittaa sitä, että aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. Tutkimusaineisto tiivistetään ja sitä ohjaa tutkimusongelma ja –kysymykset (Vilka 2015, 164.) Pelkistäminen tapahtuu siten, että auki kirjoitetusta aineistosta etsitään tutkimustehtävän kysymyksillä niitä kuvaavia ilmaisuja, jotka voidaan esimerkiksi alleviivata erivärisillä kynillä (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108- 109).

Toinen vaihe on kluserointi eli ryhmittely, joka tarkoittaa sitä, että aineistosta koodatut alkuperäiset ilmaukset käydään läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samankaltaisuudet ja erilaiset käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi ja ne nimitetään luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokkayksikkö voi olla esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuus, käsitys tai piirre. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108- 109.)

Kolmas vaihe on tutkimusaineiston abstrahointi, joka tarkoittaa, että yhdistetään saman sisältöiset luokat ja tätä voidaan jatkaa niin kauan, kuin se aineiston sisällön näkökulmasta on mahdollista. Sisällönanalyysissä kootaan käsitteitä ja näin ollen saadaan vastaus tutkimusongelmiin. Tuloksissa kuvataan luokittelujen pohjalta myös muodostetut käsitteet tai kategoriat ja niiden sisällöt. (Tuomi & Sarajarvi 2013, 109 – 112.)

Ensimmäiseksi vapaamuotoiset kirjoitelmat laitettiin aakkosjärjestykseen. Opinnäytetyöntekijä määritteli tutkimusongelmille värikoodit, koska se helpotti aineiston analysointia. Väriä käytettiin tutkimuskysymysten aineiston alleviivaamiseen. Ensimmäinen tutkimuskysymys vastauksineen koodattiin sinisellä värillä, toinen vihreällä, kolmas oranssilla ja neljäs keltaisella. Värikoodi toistui kartonkipaperissa, johon opinnäytetyöntekijä kirjoitti tiivistetyt ilmaukset eli alkuperäiset ilmaukset, jotka siten vastasivat tutkimuskysymystä.

Toisessa vaiheessa opinnäytetyöntekijä ryhmitteli tiivistetyt ilmaukset, joka tarkoittaa sitä, että aineistosta koodatut alkuperäiset ilmaukset käydään läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Tiivistetyistä ilmauksista otettiin yksi sana tai lause, joka nimettiin sisältöä kuvaavaksi. Opinnäytetyöntekijä kirjoitti sanan tai lauseen jokaisen tutkimuskysymyksen koodattuun värikarttaan.

Kolmannessa vaiheessa pelkistetty aineisto koottiin värikartoille, jonka jälkeen ilmaisuja vertailtiin. Opinnäytetyöntekijän lukiessa aineistoa nousi selkeästi esiin luokkia, joiden alle oli koottu asioita. Luokat nimettiin ja ne ohjasivat pelkistettyjen ilmaisujen ryhmittelyä. Tässä tutkimuksessa on lähtökohtana tutkimukseen osallistujien kertomuksista poimitut alkuperäiset ilmaukset.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Opinnäytetyön tutkimusongelmien avulla etsittiin vastausta siihen, minkälaiset valmiudet henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen ja siihen minkälaisia kokemuksia henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan koh-

taamisesta asumisyksikkö Loistossa. Lisäksi haluttiin tietää, minkälaisia haasteita henkilökunnalla on yhteisessä kommunikoinnissa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja kokevatko työntekijät tarvitsevansa täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä.

Tarkoituksena oli pyytää vapaamuotoisia kirjoitelmia jokaiselta Asumisyksikön Loiston ohjaajalta (N=10). Kirjoitelmia palautui yhdeksän. Vastausprosentiksi saatiin 90.

7.1 Hoitohenkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta

Ensimmäisen tutkimusongelman tarkoituksen oli selvittää, minkälaiset valmiudet henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen.

Henkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen jakautuvat neljään alaluokkaan, jotka ovat koulutus, kieli- ja kommunikaatiotaidot, henkilökunnan asenteet ja tulkin käyttäminen.

Ensimmäiseksi alaluokaksi nousi koulutus. Vastanneista suurin osa koki, että olivat saaneet vain vähän valmiuksia kuuron, viittomakielisen kohtaamiseen tai eivät olleet saaneet valmiuksia tähän lainkaan. Asumisyksikön Loiston kaikki ohjaajat olivat saaneet opetusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan tulkilta muutamista viittomista ja kuvakorttien käytöstä.

”Olen suorittanut viittomakielen alkeet...olen unohtanut kaiken, eli en osaa viittoa mitään.”(F)

”Opiskelin vuoden viittomakieltä.”(E)

”Olen lähihoitajaksi opiskellessani saanut suppean koulutuksen viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta.”(B)

”Valmiudet kuuron kohtaamiseen ovat heikot.”(G)

”Mitään enakkoon saatuja valmiuksia ei minulla ole.”(C)

”Eipä juuri mitään, koska en osaa viittoa.”(A)

Toiseksi alaluokaksi nousi kieli- ja kommunikaatiotaidot. Yksi Loiston ohjaajista osasi viittomakieltä. Vastanneista muutamat osasivat joitain viittomia ja osasivat käyttää kuvakortteja, koska kuuron, viittomakielisen tulkki oli niitä heille opettanut. Vaikka osa henkilökunnasta ei osannut viittomakieltä, he kommunikoivat kuuron, viittomakielisen kanssa käyttämällä muita kommunikaatiokeinoja. Kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa kommunikaatiokeinoina käytettiin viittomia, kirjoittamista, piirtämistä, kuvakortteja, kehonkieltä tai elekieltä. Kommunikoimisessa käytettiin myös puhetta, jotta kuuro viittomakielinen, voisi lukea huulilta.

”Kuuron tulkki on opettanut meille muutamia viittomia.”(C)

”Puhua hitaammin, jos kuuro henkilö osaa esim. lukea huulilta.” (I)

”Myös yksinkertaiset piirrokset paikan päällä kynällä ja paperilla onnistuvat, kun viittomat eivät riitä.”(E)

”Yksinkertaisten viittomien hyödyntäminen, joita tulkki on meille opettanut.”(G)

”En juurikaan osaa viittomakieltä, enkä pysty kommunikoimaan kuuron kanssa kuin elekielellä.”(H)

”Selkokielen käyttö ja toivo siitä, että kuuro osaa lukea huulilta.”(G)

”Eipä juuri mitään, koska en osaa viittoa. Toki aina voi kirjoittaa asioita paperille.”(A)

”Myös yksinkertaiset piirrokset paikan päällä kynällä ja pareille onnistuvat, kun viittomat eivät riitä.”(E)

”Aina voi kirjoittaa asioita paperille.”(A)

”Kuuron tulkki on antanut käyttöömmme kuvakortit.”(C)

Kolmanneksi alaluokaksi nousi hoitohenkilökunnan asenteet. Tästä muutama lause tekstiä.

”Tarvittaessa olisin kuitenkin valmis/halukas yrittämään kommunikointia havainnollisin kehonkielisin keinoin.”(F)

”Kyky oppia ja omaksua tarvittaessa uusia viittomia.”(G)

”Avoin mieli. Seurallisuus.”(D)

Neljänneksi alaluokaksi nousi tulkin käyttäminen. Tutkimukseen osallistuneista kolme toi esille tulkin käytön. Tulkin käyttö helpotti kommunikointia kuuron viittomakielisen asiakkaan kanssa. Myös tulkin opettamista yksinkertaisista viittomista oli ollut apua.

”Tulkin välityksellä kommunikointi toimii.”(H)

”Yksinkertaisten viittomien hyödyntäminen joita tulkki on meille opettanut.”(G)

”Tulkki on antanut käyttöömme kuvakortit ja opettanut meille muutamia viittomia, joilla olemme selviytyneet.”(C)

7.2 Henkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta

Toisena tutkimusongelmana selvitettiin, minkälaisia kokemuksia henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta asumisyksikkö Loistossa. Henkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta jakautuvat kolmeen alaluokkaan, jotka ovat kommunikointi kuuron kanssa, tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan sekä yhteistyö kuuron viittomakielisen tulkin kanssa.

Ensimmäiseksi alaluokaksi nousi kommunikointi kuuron kanssa. Tutkitut kirjoittivat, minkälaista kommunikointi oli kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa ja miltä se oli heistä tuntunut. Yksi hoitaja vastasi, että kommunikointi ei aina sujunut ja, että joskus asioita jäi selvittämättä.

”Toistin pantomiimina kahteen kertaan, lopputuloksena saatiin yhteisymmärrys.”(F)

”Elekielellä olen onnistunut näyttämään jonkin yksinkertaisen asian.”(H)

”Käytin apuna yksinkertaisia kuvakortteja, joita saimme käyttöömme. Lisäksi normaali kehonkieli auttaa päivittäisessä kommunikaatiossa.”(G)

”Vaikka yhteistä kieltä ei ole, on arkipäivän asioista selviydytty ilman suurempia ongelmia.”(C)

”Kuvakortteja oli käytössä.”(A)

”Ruokaa olen tarjoillut kuurolle, viittomakieliselle ja olen ymmärtänyt, kun hän näyttää, että riittää.”(H)

Tutkimukseen osallistuneet olivat kohdanneet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisen vähäiseksi. Toiseksi alaluokaksi nousivat tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan. Tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron, viittomakielisen asiakkaan olivat lähinnä ruokailutilanteita ja tapaamisia työtoiminnassa.

”Kohtaamiset Loiston kuuron asiakkaan kanssa jäivät melko vähäisiksi, lähinnä ruokailutilanteet. Näissä kohtaamisissa olen kuitenkin huomannut tulleeeni lähes aina ymmärretyksi.”(E)

”Häntä tapaamme hänen pajapäivinänsä töissä sekä ruokailujen yhteydessä”(I)

”Olen työpajalla työskennellyt kuuron asiakkaan kanssa.”(B)

Kolmanneksi alaluokaksi nousi henkilökunnan yhteistyö tulkin kanssa. Kuurolla, viittomakielisellä asiakkaalla on ollut tulkki mukana, mikä on helpottanut henkilökunnan ja kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa kommunikointia.

”Hänellä on aina mukana tulkki. Hänen tulkkinsa avulla olemme vaihtaneet kuulumisia.”(I)

”Työtoiminnassa on aina paikalla myös tulkki. Tulkin kanssa yhteistyö sujuu mukavasti.”(G)

”Useimmiten tulkki on paikalla ja hän kertoo asian kuurolle.” (H)

7.3 Kommunikoinnin haasteet ilman tulkkia, kun viittomakielen tulkki ei ole paikalla

Kolmanteen tutkimusongelmaan haettiin vastausta kysymyksellä, minkälaisia haasteita henkilökunnalla oli yhteisessä kommunikoinnissa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla.

Henkilökunnan haasteet yhteisessä kommunikoimisessa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla koostuivat kahdesta alaluokasta, jotka olivat yhteisen kielen puuttuminen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa ja viittomakielen käytön unohtaminen.

Ensimmäiseksi alaluokaksi nousi yhteisen kielen puuttuminen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa. Vaikka yhteistä kieltä ei ole ollut, on Loiston henkilökunta ja kuuro, viittomakielinen asiakas selviytynyt kommunikoimisessa eleillä.

”Yhteinen kieli puuttuu.” (C)

”No välillä on vaikea saada asioita perille.” (A)

”Joskus voi olla vaikeaa selittää yksityiskohtaisemmin asioita kuurolle. Myös kuuroa voi olla vaikea ymmärtää, jos hänellä on tavallista poikkeavaa asiaa.” (B)

”Tietysti yhteinen kieli puuttuu ja kommunikointi on hankalaa, mutta eleillä on jotenkin pärjätty.” (H)

Toiseksi alaluokaksi nousi viittomakielen käytön unohtaminen. Tutkittavista kaksi kirjoitti, että viittomat vaativat aktiivista käyttöä, muussa tapauksessa kieli unohtuu.

”Suurin haaste on kielen unohtaminen, kun sitä ei joudu päivittäin käyttämään.” (E)

”Kommunikoidessamme tulkki on aina paikalla useimmiten, joten vähäisetkin viittomat unohtuvat pois mielestä.” (G)

7.4 Toiveita perusviittomien koulutuksesta

Neljännessä tutkimusongelmassa kysyttiin, kokevatko työntekijät tarvitsevansa täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä.

Tutkimukseen osallistuneista yhdeksästä kuusi toivoi täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen ja kolme ei kokenut sitä tarpeelliseksi. Täydennyskoulutusta toivottiin erityisesti perusviittomien oppimiseen.

”No viittomien opettelua. Niiden kertausta” (A)

”Haluaisin oppia, ihan perusviittomia” (I)

”...on koulutus tarpeellinen. Ainakin perusviittomat pitäisi hallita.” (F)

”Haluaisin viittomista täydennyskoulutusta” (E)

”Olisi mielenkiintoista oppia lisää viittomakieltä, jos joutuisin enemmän työskentelemään kuuron, viittomakielisen kanssa.” (H)

”Toive olisi kerrata, jo opittuja viittomia.” (C)

”Pienimuotoinen koulutus viittomakielen perusasioista voisi olla paikallaan.” (B)

”Tällä hetkellä en koe sitä tarpeelliseksi” (G)

8 POHDINTA

8.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Ensimmäisen tutkimusongelman tarkoituksen oli selvittää, että minkälaiset valmiudet henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen. Tutkimustulosten mukaan henkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen koostuivat koulutuksesta, kieli- ja kommunikaatiotaidoista, henkilökunnan asenteesta sekä tulkin käyttämisestä. Henkilökunta oli saanut vähän valmiuksia kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen tai eivät olleet saaneet valmiuksia tähän lain-

kaan. Asumisyksikön Loiston henkilökunta ovat saaneet opetusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan tulkilta muutamista viittomista ja kuvakorttien käytöstä. Yksi loiston ohjaajista osasi viittomakieltä. Vastanneista muutamat osasivat joitain viittomia ja osasivat käyttää kuvakortteja, koska kuuron, viittomakielisen tulkki oli niitä heille opettanut. Vaikka osa henkilökunnasta ei osannut viittomakieltä, he kommunikoivat kuuron, viittomakielisen kanssa, käyttämällä muita kommunikaatiokeinoja. Kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa kommunikaatiokeinoina käytettiin viittomia, kirjoittamista, piirtämistä, kuvakortteja, kehonkieltä tai elekieltä. Kommunikoimisessa käytettiin myös puhetta, jotta kuuro viittomakielinen, voisi lukea huulilta. Loirin (2015), Henian (2016), Siljasen (2012) sekä Honkasen (2008) tutkimustuloksissa ilmeni myöskin, että hoitohenkilökunta käytti kommunikointimenetelminä viittomakielisen kuuron kanssa viittomakieltä, puhetta, kuvakortteja, yksittäisiä viittomia, kirjoittamista, tulkkia ja huulilta lukua. Lukkarinen (2001, 60- 61) kertoo, että kuulevalla hoitajalla on vaikeuksia käyttää eleitä ja ilmeitä kommunikaatiossa, kun se olisi kuurolle, viittomakieliselle tärkeä osa viittomakieltä ja sen kielioppia, ja siksi se on luonnollinen osa kommunikaatiota. Tutkimuksessa ilmeni, että Asumisyksikkö Loiston henkilökunta ovat halukkaita yrittämään kommunikointia havainnollisin kehonkielisin keinoin.

Tutkimukseen osallistuneista kolme toi esille tulkin käytön. Tulkin käyttäminen helpottaa kommunikointia kuuron viittomakielisen asiakkaan kanssa. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992§ 3) mainitaan, että potilaan äidinkieli ja hänen kulttuuritaustansa on mahdollisuuksien mukaan otettava hoidossa ja kohtelussa huomioon. Laissa vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010, § 5) sanotaan, että kuurolla, viittomakielisellä on oikeus tulkkauspalveluun, jota on käytettävä arkipäivän kommunikaation tueksi. Loirin (2014) tekemässä oppaassa on hyvät ohjeet tulkin tilaamiseen, tietoa tulkin kanssa toimimisesta, viittomakielisten historiasta, kulttuurista, yhteisöstä, oikeuksista ja mitä viittomakieli on kielenä sekä käytännön ohjeita, mitä tulee huomioida viittomakielisen kanssa kommunikoidessa.

Toisen tutkimusongelman tarkoituksena oli selvittää, että minkälaisia kokemuksia henkilökunnalla on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta asumisyksikkö Loistossa. Henkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaami-

sesta koostuivat kommunikoinnista kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, tilanteista missä henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan sekä yhteistyöstä kuuron viittomakielisen tulkin kanssa. Tutkitut kertovat, että minkälaista kommunikointi on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa ja miltä se heistä on tuntunut. Yksi tutkituista oli vastannut, että yhteistä kieltä ei ole kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, mutta arkipäivän asioista on selviydytty ilman suurempia ongelmia. Tutkimukseen osallistuneet olivat kohdanneet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisen vähäiseksi Asumisyksikkö Loistossa. Tilanteet missä henkilökunta kohdannut kuuron viittomakielisen asiakkaan ovat lähinnä ruokailutilanteissa ja tapaamisia työtoiminnassa. Siljasen (2012, 58) tutkimuksessa haastateltavat olivat toteuttaneet hoitotyötä havainnoimalla, läsnäololla ja kosketuksella silloin, kun yhteistä kieltä ei ollut. Haastateltavat olivat kertoneet myös sen, jos osastolla ei ollut viittomakielentaitoista hoitajaa, vuorovaikutus potilaan kanssa oli toteutunut viittomakielien tulkin välityksellä tai erilaisilla kommunikaatioratkaisuilla.

Kolmannen tutkimusongelman avulla haluttiin selvittää, että minkälaisia haasteita henkilökunnalla on yhteisessä kommunikoinnissa viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla. Henkilökunta kokee haasteelliseksi sen, että yhteistä kieltä ei ole kuuron viittomakielisen asiakkaan kanssa sekä viittomakielien käyttäminen unohtuu, kun sitä ei käytä aktiivisesti. Samoin Siljasen (2012, 43) tutkimuksessa haastateltavat kertoivat, että viittomat vaativat aktiivista käyttöä, muussa tapauksessa kieli unohtuu sekä kommunikaatio ei aina ollut sujuvaa, että joskus jäi asioita selvittämättä.

Neljännän tutkimusongelman avulla haluttiin selvittää, että kokeeko työntekijät tarvitsevansa täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä. Viimeiseen kysymykseen vastasi yhdeksän hoitajaa, joista kuusi toivoi täydennyskoulutusta kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen, ja loput vastanneista ei kokenut sitä tarpeelliseksi. Täydennyskoulutusta toivottiin erityisesti perusviittomien oppimiseen. Hyypiän (2015) sekä Honkasen (2008) tutkimuksissa ilmeni hyvin vahvana parannusehdotuksena viittomakielien käytön lisääminen ja yhtenä ehdotuksena oli viittomakieltä taitavan henkilökunnan lisääminen sekä, että henkilökunta osaisi edes perusviittomia tai viitotut aakkoset ja numerot. Lisäksi Velonaki, Kampouroglou, Velonakib, Dimakopoulou, Sourtzi ja Kalokerinou (2015, 1, 112-113) kertoivat, että koulutusta

haluttiin kommunikoimisesta, jotta sen avulla pystyttäisiin parantamaan hoitajien tietoisuutta ja käytöstä kuuroja, viittomakielisiä kohtaan.

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusetiikka ohjaa opinnäytetyöntekijää tekemään eettisesti oikeita valintoja tutkimusprosessin eri vaiheissa. Eettisten ohjeiden ohella tutkimuksen tekemistä ohjaa lainsäädäntö ja erilliset ohjeet kuten Suomen perustuslaki (731/1999), henkilötietolaki (1999/523) sekä laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) sekä asetus valtakunnallisesta terveydenhuollon eettisestä neuvottelukunnasta (494/1998). Lainsäädännön lähtökohtana on suojata tutkimukseen osallistuvien henkilöiden yksityisyyden turvaamista sekä koskemattomuutta. Opinnäytetyöntekijälle eettisiä kannanottoja ovat tutkimusaiheen valinta ja tutkimusongelmien asettaminen. (Kylmä & Juvakka 2007, 137, 139, 144; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 211-214.)

Tutkimustulosten saamiseksi opinnäytetyöntekijä laati kysymykset vapaamuotoisten vastausten kirjoittamista varten (Liite 6). Vastanneilla oli täysi oikeus kieltäytyä vastaamasta, joka ilmeni saatekirjeessä (Liite 5). Vapaamuotoisten esseiden vastaaminen tapahtui anonymina ja vastaukset palautettiin suljetussa kirjekuoressa. Opinnäytetyö kirjoitetaan niin, että yksittäistä tutkimukseen osallistujaa ei voida tunnistaa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 221). Opinnäytetyöntekijä tulee suhtautua antamiin lupauksiin tutkittavilleen luottamuksellisesti (Mäkinen 2006, 116).

Tutkimusetiikan perusteella opinnäytetyöntekijän on vältettävä aiheuttamasta tarpeettomia haittoja. Tutkimuksen lähtökohtana on tutkimuksen osallistujien itsemääräämisoikeus, joka on yksi tutkimuksen lähtökohta. Tutkimukseen osallistuminen on oltava vapaaehtoista sekä kieltäytymisen mahdollisuus on turvattava kaikessa tutkimukseen liittyvässä toiminnassa. Tutkimukseen osallistumisen pitää olla aidosti vapaaehtoista. Tutkijan tulee antaa tutkittaville mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta. Anonymiteetin suojaaminen tutkimuksessa on tärkeää, tietoja tutkimuksen tuloksista ei luovuteta ulkopuolisille ja mahdolliset aineistot säilytetään lukitussa paikassa ja häviätetään asiallisesti tutkimuksen valmistuttua. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 218–219, 221.)

Tutkittaville ei aiheutunut minkäänlaista haittaa tutkimuksen aikana. Asumusyksikössä opinnäytetyöntekijä kertoi, että osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja tutkittavilleen ja tutkimukseen liittyvien kysymysten esittäminen mahdollistettiin tilaisuudessa, joka pidettiin 30.9.2015, jossa opinnäytetyöntekijä kertoi opinnäytetyön aiheen, tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteen sekä aineiston keruumenetelmän ja aikataulutuksen. Tutkittavat olivat tietoisia aineiston säilyttämisestä ja tulosten julkaisemisesta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 214, 218.) Tutkittavilla oli saatekirjeessä (Liite 5) opinnäytetyöntekijän yhteystiedot, jos tutkimuksen aikana olisi tullut lisäkysymyksiä, mutta kukaan tutkittavista ei ottanut yhteyttä. Tutkittavien anonymiteetti säilyi koko tutkimuksen ajan. Tutkimusaineiston vastaukset kirjoitettiin nimettöminä, näin opinnäytetyöntekijä ei tiedä, ketkä hoitohenkilökunnasta ovat vastanneet. Tutkimustuloksia kirjoittaessa vastaukset laitettiin aakkosjärjestykseen. Aineistot säilytettiin opinnäytetyöntekijän kotona ulkopuolisilta ihmisiltä näkemättä vastauksiaan. Opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen tutkimusaineisto hävitetään.

Lähteinä opinnäytetyöntekijä käytti kirjallisuutta kuuroista viittomakielisistä, perustuen opinnäytetyön aiheeseen. Lähteitä oli yksi ulkomaalainen tutkimus ja suomalaisia opinnäytetöitä oli viisi.

Opinnäytetyössä aineisto muodostui vapaamuotoisten esseiden kysymyksiin, jonka sisällöt perustuivat tutkimusongelmiin. Näin jälkikäteen viisaampana opinnäytetyöntekijä olisi voinut saada enemmän näkökulmaa ja mielipiteitä esille opinnäytetyöhönsä, jos hän olisi käynyt haastattelemassa Loiston henkilökuntaa henkilökohtaisesti vapaamuotoisten esseiden sijasta ja olisi saattanut saada Loiston hoitohenkilökunnalta henkilökohtaisessa haastattelutilanteessa enemmän asioita.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus

Vilka (2015, 196) toteaa, että laadullinen tutkimusmenetelmä on luotettava, kun tutkimuksen kohderyhmä ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia, eivätkä teorianmuodostamiseen ole vaikuttaneet satunnaiset tai epäolennaiset tekijät. Tutkimusprosessissa luotettavuutta tarkastellaan tutkijan kirjoittamasta teoriasta ja tutkijan tekemistä tul-

kinnoista. Laadullista tutkimusta tehdessä on tutkimuksen luotettavuuden kriteeri tutkija itse ja hänen rehellisyytensä, koska arvioinnin kohteena ovat tutkijan tekemät teot, valinnat ja ratkaisut. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta pystytään arvioimaan erilaisilla mittaus- ja tutkimustavoilla. Tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä onkin tarkoitus, kuten esimerkiksi vapaamuotoisten esseiden kysymyksiin saadaan vastaukset, mutta vastaajat ovat saattaneet käsittää jotkut kysymykset toisin kuin opinnäytetyöntekijä on ajatellut. (Hirsjärvi ym. 2015, 231-232.) Opinnäytetyössä aineisto kerättiin vapaamuotoisten esseiden avulla, jonka sisällöt perustuivat tutkimusongelmiin.

Tässä tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmäksi opinnäytetyöntekijä valitsi vapaamuotoisen esseen, koska tutkittavien joukko oli pieni ja koska haluttiin saada selville Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja kokeeko henkilökunta tarvitsevansa kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen hoitotyössä täydennyskoulutusta. Tässä tutkimuksessa vaarana oli saadun aineiston riittämättömyys. Vapaamuotoisten esseiden kysymyksiin saadut vastaukset tuottivat silti riittävän määrän aineistoa. Opinnäytetyöntekijällä olisi voinut tehdä esseille asetetun rungon, jonka mukaan Loiston henkilökunta olisivat tuottaneet esseevastaukset. Saatekirjeessä olisi voinut olla mukana selkeä runko, joihin henkilökunta olisi voinut vastata.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta tapauksesta. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit ovat vahvistettavuus, uskottavuus, siirrettävyys ja refleksiivisyys. Vahvistettavuuden edellytyksenä on tutkimusprosessin mahdollisimman huolellinen kirjaaminen niin, että lukija pystyy seuraamaan tutkimuksen etenemistä. Tutkimusraportissa on tärkeää selostaa, miten käytetyn aineiston pohjalta on tultu kyseisiin tutkimustuloksiin ja johtopäätöksiin. (Kylmä & Juvakka 2007, 127, 129.) Aineistonkeruuprosessi on tässä tutkimuksessa kuvattu riittävästi ja tutkimustuloksiin tarkan sisällönanalyysin kautta. Tässä tutkimuksessa induktiivinen sisällönanalyysi sopi aineiston analysointiin. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen ja tutkimustulosten uskottavuutta sekä sen osoittamista. Uskottavuuden kan-

nalta tärkeää on ymmärtää tutkimukseen osallistuneiden näkemys tutkittavasta tapauksesta. Jotta opinnäytetyöntekijä voisi ymmärtää kohderyhmän näkökulmaa, tulee opinnäytetyöntekijän olla riittävän paljon tekemisissä tutkimuskohteena olevan tapauksen kanssa. (Kylmä & Juvakka 2007, 128.) Tutkimukseen osallistuneilla hoitajilla on kokemusta kuuron, viittomakielisen parissa työskentelystä. Opinnäytetyöntekijä on ollut työharjoittelussa kohdeorganisaatiossa. Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä on aiheena tuttu opinnäytetyöntekijälle, ja omakohtaiset kokemukset auttavat ymmärtämään tutkimukseen osallistuneiden hoitajien näkökulmia. Tutkimusraportissa suorat lainaukset tukevat uskottavuuden sekä vahvistettavuuden, että sillä ne kuvaavat, miksi tutkimustuloksiin ja johtopäätöksiin on päädytty. (Kylmä & Juvakka 2007, 128-130, 132.)

Tässä tutkimuksessa saatiin kirjoitelmilla kattavat vastaukset ensimmäiseen, toiseen ja neljänteen tutkimusongelmaan. Kolmanteen tutkimusongelmaan vastaukset jäivät niukoiksi. Usein vastaus oli vain yhden lauseen verran tai asioita oli lueteltu luettelomaisesti. Nyt jälkeenpäin opinnäytetyöntekijä pohti, olisiko tutkimuskysymystä pitänyt muokata toiseen muotoon.

8.4 Kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyön kehittämisehdotuksia

Asumisyksikkö Loiston henkilökunta voi lukea teoriaosuutta, jossa kerrotaan viittomakielestä, kuurojen kulttuurista ja heidän historiasta. Lopuksi teoriassa tuodaan esille konkreettisia keinoja, joilla helpotetaan hoitotilannetta, kun asiakkaana on kuuro, viittomakielinen. Teoriassa tuodaan myös esille tilanteita, joissa on mahdollisuus käyttää tulkkia ja miten sen tulkin voi tilata sekä mitä kommunikointikeinoja voidaan käyttää, kun viittomakielen tulkki ei ole käytettävissä. Lukkarinen (2001, 61) kertoo, että kommunikoinnissa voidaan käyttää puheen ohella myös kuvia, kirjoitettuja viestejä, ym. Hoitotilanteissa olisi hyvin tärkeää käyttää koulutettua viittomakielen tulkkia. Asumisyksikkö Loiston henkilökunnasta kuusi toi esille täydennyskoulutuksen tarpeen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen. Täydennyskoulutusta toivottiin erityisesti perusviittomien oppimiseen.

8.5 Oma ammattillisuuden kehittyminen

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja siksi opinnäytetyöntekijä halusi käsitellä sitä, koska sairaanhoitaja koulutuksessa käydään vain pieni murto-osa tästä aiheesta. Olisi ajankohtaista lisätä kommunikointiin liittyvät pakolliset opinnot hoitoalan koulutusohjelmiin. Hoitoalan ammattilaisilla pitäisi olla mahdollisuus saada lisäkoulutusta kommunikoinnista läpi työuran aikana. Kouluttamalla ammattilaisia ja alalla opiskelevia hoitajia kommunikoimaan tehokkaammin. Sen avulla voitaisiin saada aikaan yhteiskunnallisia säästöjä, lisätä potilasturvallisuutta sekä vähentää hoitovirheitä ja hoitopäiviä. Kommunikoinnin kehittämisen vaikutus on hyvinkin merkitsevää kuuroille, viittomakielisille asiakkaille.

Opinnäytetyön työstäminen oli vaativa, raskas ja kasvattava kokemus. Raskain osuus oli sisältöanalyysin vaihe, jonka eteneminen oli hidasta, mutta antoisaa opettavaisuuden ja vaativuuden näkökulmasta. Opinnäytetyöntekijällä on aikaisempaa tietoa ja kokemusta kuuroista, viittomakielisistä. Opinnäytetyöntekijä on kuurojen vanhempien kuuleva lapsi eli CODA, joka tulee englanninkielisistä sanoista Children Of Deaf Adults. Jokinen (2000, 80) määrittelee CODA-lapset viittomakielisiksi.

Opinnäytetyöntekijä on kehittynyt tiedonhaussa, aiheesta on melko paljon kirjallisuutta ja materiaalia. Opinnäytetyöntekijä on oppinut löytämään käytettävissä olevasta materiaalista oleelliset asiat. Erilaisia opinnäytetöitä löytyi, missä oli haastateltu ja tutkittu viittomakielisiä kuuroja ja heidän kokemuksiaan. Löytyi opinnäytetöitä, missä hoitajia oli haastateltu tai tutkittu. Opinnäytetyön aikataulussa ei opinnäytetyöntekijä pysynyt. Henkilökohtaisista syistä opinnäytetyön valmistuminen siirtyi syksyyn.

8.6 Jatkotutkimusehdotukset

Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä aiheena olisi mielenkiintoista tutkia uudelleen eri tavalla. Aineistonkeruumenetelmänä voisi olla haastattelu, jossa olisi mukana haastattelurunko. Sen avulla saataisiin kerättyä aiheesta suuremman aineiston kuin mitä nyt käytetyllä menetelmällä saatiin. Jatkossa voitaisiin tehdä projektiluontoinen opinnäytetyö Asumisyksikön Loiston

henkilökunnalle, jossa pidettäisiin luento tai muu vastaava kuurojen asiakkaiden kohtaamisesta ja järjestettäisiin samalla lisäkoulutusta perusviittomista.

LÄHTEET

Hallintolaki. 2003. L. 6.6.2003/434.

Henia, S. 2015. KUURON ASIAKKAAN KOHTAAMINEN. Opetusmateriaali hoitotyön opiskelijoille. AMK-opinnäytetyö. Lapin ammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 20 p. Jyväskylä: Tammi.

Honkala, H. 2008. Viittomakielisten nuorten kommunikointikokemukset terveydenhuollossa. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Hokkanen, L., Laine, M., Hietanen, M., Hänninen, T., Jehkonen, M. & Vilkki, J. 2006. Kognitiiviset häiriöt ja niiden tutkiminen. Teoksesta S. Soinila, M. Kaste & H. Somer (toim.) Neurologia. 2 uud. p. Helsinki: Duodecim, 117–143.

Huuhtanen, K. 2011. Mitä kommunikointi on? Teoksesta K. Huuhtanen (toim.) Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät Suomessa. Helsinki: Kehitysvammaliitto ry, 11-25.

Hyypiä, M. 2015. Viittomakielisten kuurojen kokemuksia Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden palveluista. AMK-opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu.

Ihattula, E. 2015. Johtaja. Asumisyksikkö Loisto. Uusikaupunki. Henkilökohtainen haastattelu 25.9.2015. Haastattelijana Mari Suominen. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Ihattula www-sivut. 2015. Asumisyksikkö Loisto. Viitattu 26.9.2015. www.ihattula.net

Jokinen, M. 2000. Kuurojen oma maailma- kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksesta Malm, A. (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 79- 101.

Kaakkinen, E. 2011. Kuuro asiakas suun terveydenhuollon palveluissa. AMK-opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.

Kankkunen, P. & Vehviläinen Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteestä. 3 uud. p. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kelan www-sivut. 2015. Viitattu 27.9.2015. www.kela.fi

Kuulonhuoltoliitto. 2006. Ikäkuulo-opas. Kuulo ja ikääntyminen.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 1992. L. 17.8.1992/785.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta. 2010. L. 19.2.2010/133.

Loiri, E. 2014. Opasvihko sosiaali- ja terveysalalla työskentelevän ja viittomakielisen kommunikaation tueksi. AMK- opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu.

Lonka, E. & Korpijaakko-Huuhka, A-M. 2000. Kuulon ja kielen kuntoutus: Vuoro-vaikutuksesta kommunikointiin. Helsinki: Palmenia.

Lukkarinen, M. 2011. Omakielisten palvelujen turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaali ja terveysministeriö: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2001:1. Viitattu 19.8.2015 <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114413/Julk200101.pdf?sequence=1>

Malm, A. & Östman, J-O. 2000. Viittomakieliset ja heidän kielensä. Teoksesta Malm, A. (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 9-32.

Malm, M., Matero, M., Repo, M. & Talvela, E-L. 2004. Esteitä mahdollisuuksiin- vammaistyön perusteet. Helsinki: WSOY.

Mikkola, H. 2012. Oikeus omakielisiin sosiaali- ja terveystalveluihin. Asiakkaana viittomakielinen kuuro. Tietopaketti sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle. Helsinki: Kuurojen Liitto ry

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

Nevalainen, M. 2010. Kuuro asiakkaana-ovet avoinna viittomakielisille. Helsinki: Kuurojen Liitto ry. Julkaisusarja n:o 64.

Papunetin www-sivut. 2016. Viitattu 31.5.2016. <http://papunet.net/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11.uud.p. Helsinki: Tammi.

Salmi, E. & Laakso, M. 2005. Maahan lämpimään- Suomen viittomakielisten historia. Helsinki: Kuurojen Liitto ry.

Siljanen, K. 2012. Psykiatristen sairaanhoitajan valmiudet ja kokemukset kuuron potilaan hoitotyössä. AMK- opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Suomen perustuslaki. 1999. L. 11.6.1999/731.

Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma. 2010. Helsinki: Kuurojen Liitto ry & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Suomen viittomakielen tulkit ry www-sivut. 2015. Viitattu 27.9.2015. <http://www.tulkit.net/>

Velonaki, V-S., Kampouroglou, G., Velonakib, M., Dimakopoulou, K., Sourtzi, P. & Kalokerinou, A. 2015. Nurses's knowledge, attitudes and behavior toward deaf patients. *Disability and Health Journal* 8. 199-117. Viitattu 18.9.2015.

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=Velonaki%2C+V-S.%2C+Kampouroglou%2C+G.%2C+Velonakib%2C+M.%2C+Dimakopoulou%2C+K.%2C+Sourtzi%2C+P.+%26+Kalokerinou%2C+A.+2015.+Nurses%E2%80%99s+knowledge%2C+attitudes+and+behavior+toward+deaf+patients.+Disability+and+Health+Journal+8>.

Viittomakielilaki. 2015. L. 10.4.2015/359.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4 uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Väätäinen, M-S. 2005. Kuulolla! Opas kuulonkuntoutuksesta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Helsinki: Edita.

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen www-sivut. 2015. Viitattu 25.9.2015

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/asuminen/tuettu-asuminen>

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen www-sivut. 2016. Viitattu 16.7.2016

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/kommunikointi>

Wallvik, B. 2001. Viitotulla tiellä. Helsinki: Finn Lectura.

LIITELUETTELO

LIITE 1 KOTIMAISET HAKUTULOKSET AIHEESTA

LIITE 2 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

LIITE 3 SOPIMUS OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ

LIITE 4 TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

LIITE5 SAATEKIRJE

LIITE 6 VAPAAMUOTOISTEN KIRJOTELMIEN AIHEET

LIITE 7 AINEISTON ANALYYSI hoitohenkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta

LIITE 8 AINEISTON ANALYYSI hoitohenkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta

LIITE 9 AINEISTON ANALYYSI kommunikoinnin haasteet ilman tulkkia, kun viittomakielen tulkki ei ole paikalla

LIITE 10 AINEISTON ANALYYSI toiveita perusviittomien koulutuksesta

KOTIMAISET HAKUTULOKSET AIHEESTA

Tietokanta	Hakusanat ja hakutyyppi	Tulokset	Hyväksytyt
Theseus	kuurous*	201	6
Doria	kuuro* OR hoitaja* OR kommunikointi* OR viittomakielinen*	1	0
Melinda	kuuro* AND kommunikointi*	6	2
Samk Finna	kuuro* OR viittomakielinen* OR kommunikointi*	88	2
Julkari	kuuro* OR viittomakielinen* OR kommunikointi*	5	1

Tutkimuksen nimi, tekijä ja vuosi	Ketä tutkittu, kuinka monta tutkimukseen osallistui	Mitä tutkittu	Tulokset	Tutkimusasetelma	Tutkimusmaa
<p>Kuuron asiakkaan kohtaaminen: Opetusmateriaali hoitotyön opiskelijoille. Ben Henia, Sonia 2015.</p>	<p>Hoitajat (=3)</p>	<p>Kuuron asiakkaan kohtaamisesta, miten hoitaja voi ennalta valmistautua kuuron asiakkaan kohtaamiseen.</p>	<p>Kirjallisuuskatsauksen ja yksilöhaastattelujen tuloksina tuottaa PowerPoint -muodossa oleva opetusmateriaali Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvointiosaamisalan hoitotyön koulutuksen käyttöön. Yksilöhaastattelun tuloksista ilmeni, että kuurot henkilöt tahotoivat tulla kohdatuksi tasa-arvoisesti ja heidän kieltään ja kulttuuriaan kunnioittavalla tavalla. Hoitotilanteissa suositeltiin tulkin käyttöä ja silloin kun tulkki ei ole paikalla, on olemassa</p>	<p>Toiminnallinen projekti, yksilöhaastattelu (=3) ja kirjallisuuskatsaus.</p>	<p>Suomi</p>

			kommunikointiin monia muita keinoja.		
Viittomakielisten kuurojen kokemuksia Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin palveluista. Hyypiä Mirja 2015	Viittomakielisiä, kuuroja (N=9)	Viittomakielisten kuurojen kokemuksia Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksoten) palveluista.	Tuloksissa ilmeni, että viittomakieliset kuurot kokivat palvelun paremmaksi voidessaan kommunikoida viittomakielellä. Tulkkauspalvelun edistämistä toivottiin ja henkilökunnalle haluttiin perustaidot viittomiseen. Parannusehdotukseksi esitettiin, että henkilökunnan tulisi päivittää tietonsa viittomakielistä kuuroista kieli- ja kulttuuri-ryhmänä.	Teema-haastattelu(=7) ja sähköpostitse lähetetyillä avoimilla kyselyillä (=2)	Suomi
Opasvihko sosiaali- ja terveysalalla työskentelevän ja viittomakielisen kommunikaation tueksi. Loiri Emma. 2014	Audionomeja (N=4) ja viittomakielisiä (N=8)	Millaista viittomakielisten ja sosiaali-terveysalalla työskentelevien hoitajien välistä kommunikointi on silloin, kun tulkki ei ole paikalla	Laatia opasvihko kommunikaation tueksi. Opasvihko tuli hoitajien käyttöön.	Kirjallisuuskatkaus ja, ryhmähaastattelu (=4) ja yksilöhaastattelu (=8)	Suomi

<p>Psykiatrisen sairaanhoitajan valmiudet ja kokemukset kuoron potilaan hoitotyössä. Siljanen Kaisa 2012</p>	<p>Psykiatrian sairaanhoitajia (N=6)</p>	<p>Psykiatristen sairaanhoitajien valmiudet ja kokemukset ovat kuoron potilaan kohtaamisesta sekä minkälaisia kokemuksia psykiatrisilla sairaanhoitajilla on kuoron potilaan psykiatrisesta hoitotyöstä</p>	<p>Tutkimustuloksissa ilmeni, että psykiatristen sairaanhoitajien valmiudet kuoron potilaan kohtaamiseen koostuvat valmiuksista kuoron henkilön kohtaamiseen, opiskelusta ja tiedonhankinnasta sekä ammatillisesta osaamisesta. Kuoron potilaan hoitotyöstä kokemuksina ovat käytetyt hoitotyönmenetelmät, kommunikation ja vuorovaikutussuhteen ilmiöt, tulkkauspalvelun ja perheen merkitys sekä kuoron potilaan psykiatrisen hoitotyön haasteet ja onnistumisen kokemus.</p>	<p>Teema-haastattelu(N=6)</p>	<p>Suomi</p>
--	--	---	---	-------------------------------	--------------

<p>Kuuro asiakas suun terveydenhuollon palveluissa. Kaakkinen Elisa 2011</p>	<p>Viittomakielisiä, kuuroja (N=7)</p>	<p>Kuvailla kuurojen asiakkaiden kokemuksia suun terveydenhuollon palveluista ja siitä, miten heidän kuulovammaansa liittyvät erityispiirteet otetaan huomioon hammashoidon toimenpiteissä ja ympäristössä.</p>	<p>Tuloksissa ilmeni, että kuurot toivovat suun terveydenhuollon henkilökunnalta enemmän kuurotietoisuutta. Tutkimuksessa ilmeni myös sähköisten ajanvarausten puute sekä pelkkään auditiiviseen tiedottamiseen tarkoitettuihin järjestelmät hammashoitopalveluissa. avulla suun terveydenhuollon palveluita toivottiin kehitettävän vastaamaan paremmin kuulovammaisten erityistarpeita ja hammashoitohenkilökunnalle toivottiin koulutusta joka lisäisi heidän kuurotietoisuutta.</p>	<p>Avoin kyselylomake(N=7)</p>	<p>Suomi</p>
--	--	---	---	--------------------------------	--------------

<p>Viittomakielisten nuorten kommunikointikokemukset terveydenhuollossa. Honkala Hanna 2008.</p>	<p>16-25-vuotiaat viittomakieliset kuurot(N=22)</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää viittomakielisten nuorten kommunikointi kokemuksia terveydenhuollossa.</p>	<p>Nuoret toivoivat kommunikointia terveydenhuollossa kehitettävän vastaamaan paremmin viittomakielisten tarpeita, kuten terveydenhuollossa olisi aina tulkki paikalla, tilojen toimivuuteen pitäisi kiinnittää huomiota sekä viittomakielen koulutuksen järjestämistä hoitohenkilökunnalle</p>	<p>Kyselylomake(N=22)</p>	<p>Suomi</p>
<p>Hoitajien tietämys, asenne ja käyttäytyminen kuuroja potilaita kohtaan. Venetia-Sofia Velonaki, Georgios Kampouroglou, Martha Velonakib, Konstantina Dimakopoulou, Panayiota Sourtzi and Athena Kalokerinou. 2015.</p>	<p>(N=200) Sairaanhoitajaa, jotka työskentelivät kahdessa julkisessa sairaalassa ja kahdessa terveyskeskuksessa.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia Kreikan hoitajien tietämystä, asenteita ja käytäntöjä kuuroja kohtaan</p>	<p>Tutkimuksessa selvisi että sairaanhoitajilla on puutetta tiedoissa sekä koulutusta haluttiin.</p>	<p>Kyselylomake(N=200)</p>	<p>Kreikka, Attica.</p>

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Mari Suominen	
Opiskelijanumero: 1401740	Aloituserhmä: AHT14SR
Koulutusohjelma: Hoitotyö	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: TtT lehtori Ritva Piriä, ritva.pirila@samk.fi, 044 710 3559	
Toimeksiantaja, yhteys henkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: Asumisyksikkö Loisto, Esa Ihattula, esa.ihattula@uusikaupunki.fi, 040 727 2100	
Opinnäytetyön nimi: Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuoron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä asumisyksikkö Loistossa	
Työn etenemisaikataulu: valmistuminen 5/2016	
Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-/projektisuunnitelmassa.	
Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.	
Olemme lukeneet sopimusehdot (sivu 2) ja hyväksymme ne.	
Päiväys: 22.10.2015	
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimike ja nimen selvennys: <i>E. Ihattula</i> Esa Ihattula Hallituksen pj.	
Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvennys: <i>[Handwritten signature]</i> <i>Esa Ihattula</i>	
Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus: <i>[Handwritten signature]</i>	
Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: <i>Mari Suominen</i>	

Opinnäytetyöntekijä
Mari Suominen
Rannantie 29
23800 Laitila
puh. 040 93 78767
mari.suominen@student.samk.fi

Ohjaava opettaja
TtT, lehtori Ritva Pirilä
044 710 3559
ritva.pirila@samk.fi

TUTKIMUSLUPA- ANOMUS

4.11.2015

TAUSTATIEDOT

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Raumalla hoitotyötä ja valmistun sairaanhoitajaksi keväällä 2017. Tutkintoon kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Teen opinnäytetyötäni aiheesta "Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä asumisyksikkö Loistossa".

TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa asumisyksikkö Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja kokevatko henkilökunta tarvitsevansa kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöhön täydennyskoulutusta.

TUTKIMUKSEN MENETELMÄ JA AINEISTON KERUU

Opinnäytetyön lähestymistapa on laadullinen tutkimus. Aineisto kerätään tutkimusongelmiin perustuvilla vapaamuotoisilla kirjoitelmilla Asumisyksikkö Loiston henkilökunnalta. Aineiston analysointiin käytän induktiivista sisältöanalyysiä.

TUTKIMUKSEN AIKATAULU

Marraskuussa 2015 opinnäytetyöntekijä kertoo Asumisyksikkö Loiston henkilökunnalle tutkimuksen aiheesta sekä sen tarkoituksesta ja tavoitteista, jonka jälkeen lomakkeet jaetaan tutkittaville. Lomakkeiden täyttämiseen ja palauttamiseen varataan aikaa kolme viikkoa. Aineiston keruun jälkeen alkaa sisällönanalyysi, johon on varattu aikaa joulukuunmaaliskuuhun saakka. Opinnäytetyö on valmis keväällä 2016.

Anon lupaa kerätä tutkimusaineistoa Asumisyksikkö Loiston henkilökunnalta liitteen mukaisesti

Yhteistyötervesin

Mari Suominen, sairaanhoitajaopiskelija (AMK)

Mari Suominen

ANON TUTKIMUSLUPAA AINEISTON KERUUN

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS HYVÄKSYTÄÄN/HYLÄTÄÄN

Hyväksyttäjän allekirjoitus ja nimenselvitys

PAIKKA JA AIKA

Lohjalampi 4.11.2015 E. Sillan Esa Mattila

Arvoisa vastaanottaja!

Olen sairaanhoitajaopiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötäni aiheesta "Henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöstä asumisyksikkö Loistossa". Opinnäytetyöni tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa asumisyksikkö Loiston henkilökunnan valmiudet ja kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta hoitotyössä. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälaisia haasteita yhteisessä kommunikoinnissa on kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa, kun tulkki ei ole paikalla ja kokevatko henkilökunta tarvitsevansa kuuron, viittomakielisen asiakkaan hoitotyöhön täydennyskoulutusta. Tutkimusaineisto kerätään tutkimusongelmiin perustuvilla vapaamuotoisilla kirjoitelmilla. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa asumisyksikön Loiston henkilökunnalle, jotta he voivat entistä paremmin ottaa huomioon kuuron, viittomakielisen asiakkaan ja täten kehittää sitä hoitotyössään.

Pyydän Sinua ystävällisesti vastaamaan tämän saatekirjeen mukana oleviin kysymyksiin vapaamuotoisesti. Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta jokaisen vastaus on tärkeä, jotta kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamista ja hoitamista voitaisiin parantaa ja kehittää. Vastaaminen tapahtuu nimettömästi, eikä henkilöllisyytesi tule ilmi missään vaiheessa. Vastauksia käsittelen luottamuksellisesti, niitä käytetään vain tässä opinnäytetyössä ja ne hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua.

Ole hyvä ja palauta vastauksesi johtajan toimistossa sijaitsevaan suljettuun laatikkoon viimeistään 30.11.2015

Mikäli sinulla on kysyttävää liittyen tähän tutkimukseen, ole hyvä ja ota minuun yhteyttä. Vastaan mielelläni kaikkiin mieltä askarruttaviin kysymyksiin!

Yhteistyöterveisin

Mari Suominen, opinnäytetyötekijä

Puh. 040 937 8767

mari.suominen@student.samk.fi

Taulukko 1. Analyysin eteneminen pelkistämisen ja ryhmittelyn kautta yläluokkaan hoitohenkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta.

Alkuperäinen teksti	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
<i>Olen suorittanut viittomakielen alkeet...olen unohtanut kaiken, eli en osaa viittoa mitään."</i>	Viittomakielen alkeet unohtunut	Koulutus	Valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen	Hoitohenkilökunnan valmiudet kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamiseen
<i>"Valmiudet kuuron kohtaamiseen ovat heikot."</i>	Valmiudet heikot	Koulutus		
<i>Mitään ennakoon saatuja valmiuksia ei minulla ole."</i>	Valmiudet kohtaamiseen heikot	Koulutus		
<i>"Eipä juuri mitään, koska en osaa viittoa."</i>	En osaa viittoa	Koulutus		
<i>"Olen lähihoitajaksi opiskellessani saanut suppean koulutuksen viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta."</i>	Saanut suppean koulutuksen	Koulutus		
<i>"Opiskelin vuoden viittomakieltä."</i>	Opiskelin viittomakieltä	Koulutus		
<i>"Kuuron tulkki on opettanut meille muutamia viittomia."</i>	Viittomien käyttö	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>"Yksinkertaisten viittomien hyödyntäminen, joita tulkki on meille opettanut."</i>	Viittomien käyttö	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>"Puhua hitaammin, jos kuuro henkilö osaa esim. lukea huulilta."</i>	Puhua hitaammin	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>"Myös yksinkertaiset piirrokset paikan</i>				

<i>päällä kynällä ja paperilla onnistuvat, kun viittomat eivät riitä.”</i>	Kirjoittaminen paperille	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>”Eipä juuri mitään, koska en osaa viittoa. Toki aina voi kirjoittaa asioita paperille.”</i>	Kirjoittaminen paperille	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>Myös yksinkertaiset piirrookset paikan päällä kynällä ja paperille onnistuvat, kun viittomat eivät riitä.”</i>	Kirjoittaminen paperille	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>”Aina voi kirjoittaa paperille”</i>	Kirjoittaminen paperille	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>”En juurikaan osaa viittomakieltä, enkä pysty kommunikoimaan kuuron kanssa kuin elekielellä.”</i>	Elekielen käyttö	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>”Selkokielen käyttö ja toivo siitä, että kuuro osaa lukea huulilta”</i>	Selkokielen käyttö	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>”Kuuron tulkki on antanut käyttöömmme kuvakortit.”</i>	Kuvakorttien käyttö kommunikoimisessa	Kieli- ja kommunikatio-taidot		
<i>Tarvittaessa olisin kuitenkin valmis/halukas yrittämään kommunikointia havainnollisin kehonkielisin keinoin.”</i>	Halukkuutta yrittää kommunikointia	Henkilökunnan asenteet		
<i>”Kyky oppia ja omaksua tarvittaessa uusia viittomia.”</i>	Halukkuutta oppia uutta	Henkilökunnan asenteet		
<i>”Avoin mieli. Seurallisuus</i>	Avoinmielisyys	Henkilökunnan asenteet		

<p><i>"Tulkin välityksellä kommunikointi toimii."</i></p>	<p>Tulkin käyttö</p>	<p>Tulkin käyttäminen</p>		
<p><i>"Yksinkertaisten viittomien hyödyntäminen joita tulkki on meille opettanut."</i></p>	<p>Tulkki on opettanut</p>	<p>Tulkin käyttäminen</p>		
<p><i>"Tulkki on antanut käyttöömme kuvakortit ja opettanut meille muutamia viittomia, joilla olemme selviytyneet."</i></p>	<p>Tulkki on opettanut</p>	<p>Tulkin käyttäminen</p>		

Taulukko 2. Analyysin eteneminen pelkistämisen ja ryhmittelyn kautta yläluokkaan hoitohenkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta.

Alkuperäinen teksti	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
<i>"Toistin pantomiimina kahteen kertaan, lopputuloksena saatiin yhteisymmärrys."</i>	Pantomiimin esittäminen	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa	Kokemukset kuuron viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta	Hoitohenkilökunnan kokemukset kuuron, viittomakielisen asiakkaan kohtaamisesta
<i>"Elekielellä olen onnistunut näyttämään jonkin yksinkertaisen asian."</i>	Elekielen käyttäminen	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa		
<i>"Käytin apuna yksinkertaisia kuvakortteja, joita saimme käyttöömmme. Lisäksi normaali kehonkieli auttaa päivittäisessä kommunikaatiossa."</i>	Selviytyminen kommunikoimissa	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa		
<i>Vaikka yhteistä kieltä ei ole, on arkipäivän asioista selviydytty ilman suurempia ongelmia."</i>	Selviytyminen kommunikoimissa	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa		
<i>"Ruokaa olen tarjoillut kuuroille, viittomakieliselle ja olen ymmärtänyt, kun hän näyttää, että riittää."</i>	Selviytyminen kommunikoimissa	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa		
<i>"Kuvakortteja oli käytössä."</i>	Kuvakorttien käyttö	Kommunikointi kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa		

<p><i>"Kohtaamiset Loiston kuuron asiakkaan kanssa jäävät melko vähäiseksi, lähinnä ruokailutilanteet. Näissä kohtaamisissa olen kuitenkin huomannut tulleeni lähes aina ymmärretyksi."</i></p>	<p>Kohtaamiset kuuron asiakkaan kanssa</p>	<p>Tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan.</p>		
<p><i>"Häntä tapamme hänen pajapäivinä töissä sekä ruokailujen yhteydessä"</i></p>	<p>Kohtaamiset kuuron asiakkaan kanssa</p>	<p>Tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan.</p>		
<p><i>"Olen työpajalla työskennellyt kuuron asiakkaan kanssa."</i></p>	<p>Työskennellyt kuuron asiakkaan kanssa</p>	<p>Tilanteet, joissa henkilökunta kohtaa kuuron viittomakielisen asiakkaan.</p>		
<p><i>"Hänellä on aina mukana tulkki. Hänen tulkkinsa avulla olemme vaihtaneet kuulumisia."</i></p>	<p>Tulkin on aina mukana</p>	<p>Henkilökunnan yhteistyö tulkin kanssa</p>		
<p><i>"Työtoiminnassa on aina paikalla myös tulkki. Tulkin kanssa yhteistyö sujuu mukavasti."</i></p>	<p>Tulkki on aina paikalla</p>	<p>Henkilökunnan yhteistyö tulkin kanssa</p>		
<p><i>"Useimmiten tulkki on paikalla ja hän kertoo asian kuurolle."</i></p>	<p>Tulkki on aina paikalla</p>	<p>Henkilökunnan yhteistyö tulkin kanssa</p>		

Taulukko 3. Analyysin eteneminen pelkistämisen ja ryhmittelyn kautta yläluokkaan kommunikoinnin haasteet ilman tulkkia, kun viittomakielen tulkki ei ole paikalla

Alkuperäinen teksti	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
<i>"Yhteinen kieli puuttuu."</i>	Yhteinen kieli puuttuu	Yhteisen kielen puuttuminen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa.	Kommunikoinnin haasteet ilman tulkkia, kun tulkki ei ole paikalla	Hoitohenkilökunnan ja kuuron, viittomakielisen kommunikoinnin haasteet ilman tulkkia, kun tulkki ei ole paikalla
<i>"Tietysti yhteinen kieli puuttuu ja kommunikointi on hankalaa, mutta eleillä on jotenkin pärjätty."</i>	Yhteinen kieli puuttuu			
<i>"No välillä on vaikea saada asioita perille."</i>	Asioiden ymmärtämien	Yhteisen kielen puuttuminen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa.		
<i>"Joskus voi olla vaikeaa selittää yksityiskohtaisemmin asioita kuuroille. Myös kuuroa voi olla vaikea ymmärtää, jos hänellä on tavallista poikkeavaa asiaa."</i>	Asioiden ymmärtäminen	Yhteisen kielen puuttuminen kuuron, viittomakielisen asiakkaan kanssa.		
<i>"Suurin haaste on kielen unohtaminen, kun sitä ei joudu päivittäin käyttämään."</i>	Kielen unohtaminen	Viittomakielen käyttämisen unohtaminen		
<i>"Kommunikoidessamme tulkki on aina paikalla useimmiten, joten vä-</i>	Viittomat unohtuvat mielestä	Viittomakielen käyttämisen unohtaminen		

<i>häisetkin viittomat unohtuvat pois mielestä.”</i>				
--	--	--	--	--

Taulukko 4. Analyysin eteneminen pelkistämisen ja ryhmittelyn kautta yläluokkaan toiveita perusviittomien koulutuksesta

Alkuperäinen teksti	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
<i>"No viittomien opettelua. Niiden ker- tausta"</i>	Viittomien opettelu	Täydennys- koulutus	Täydennys koulutus perusviitto- mista	Toiveita perusviittomien koulutuksesta
<i>"Haluaisin oppia, ihan perusviittomia"</i>	Viittomien opettelu	Täydennys- koulutus		
<i>"Toive olisi kerrata, jo opittuja viitto- mia."</i>	Viittomien opettelu	Täydennys- koulutus		
<i>"...on koulutus tar- peellinen. Ainakin perusviittomat pi- täisi hallita."</i>	Perusviittomien hallinta	Täydennys- koulutus		
<i>"Haluaisin viitto- mista täydennyskou- lutusta"</i>	Viittomakielestä täydennyskoulutus	Täydennys- koulutus		
<i>"Olisi mielenkiin- toista oppia lisää viittomakieltä, jos joutuisin enemmän työskentelemään kuuron, viittomakie- lisen kanssa."</i>	Oppia viittoma- kieltä	Täydennys- koulutus		
<i>"Pienimuotoinen koulutus viittoma- kielen perusasioista voisi olla paikal- laan."</i>	Oppia viittoma- kieltä	Täydennys- koulutus		
<i>"Tällä hetkellä en koe sitä tarpeel- liseksi"</i>	En tarvitse koulu- tusta			